

Фото з сайту www.mamajeva-sloboda.ua

ПОЕТИЧНИЙ ФОТОЖИВОПИС, ЩО ВЕДЕ У СВІТ ПРЕКРАСНОГО

Відомому фотожурналісту Ігорю Кропивницькому-Рябову виповнилося 85 років. Сьогодні він гість нашої редакції. Його виставка «Барвистий дивосвіт України» відкриється в Києво-Могилянській академії

с. 8

МАСШТАБНА ШЕВЧЕНКІАНА

У Національній парламентській бібліотеці України відбулася презентація перших двох томів масштабного науково-довідкового проекту Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАНУ, приуроченого до 200-річного ювілею Великого Кобзаря

с. 13

ЗА ВІРШЕМ КОБЗАРЯ

Поезія Тараса Шевченка «У тієї Катерини хата на помості» лягла в основу нового фільму Михайла Ілленка. Виробництво фільму здійснює компанія «Ілленко Фільм» за фінансової підтримки Державного агентства України з питань кіно та за сприяння Благодійного фонду «Велика родина»

с. 15

ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО: «ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 200-ЛІТТЯ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ ПОТРІБНО ПІДЙТИ ТВОРЧО, ЗНЯТИ З ТАРАСА НАШАРУВАННЯ БРОНЗИ ТА ПОВЕРНУТИ ШЕВЧЕНКОВІ СПРАВЖНЄ ДУХОВНЕ ОБЛИЧЧЯ»

Під час брифінгу, присвяченого ухваленню рішення уряду про додаткові заходи з відзначення 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка, міністр культури Леонід Новохатько звернувся до присутніх: «Дуже важливо, щоб для нашої молоді Шевченко не лишився двома "обов'язковими" віршами з шкільної програми.

Шевченко є явищем української духовності, могутнім джерелом національної самосвідомості, учасником історичного життя народу, порадиником, навіть пророком майбутнього та апостолом правди, символом України.

Постать Великого Кобзаря – уособлення творчого генія українського народу, патріотизму і толерантності.

Його любов до України ніколи не затьмарювалася неприязню до інших народів.

Про постать Шевченка можна і потрібно сперечатись. Але для того, щоб сперечатись, потрібно знайти аргументи, а знайти їх, своєю чергою, можна лише прочитавши та побачивши його твори. І знайти в них відповіді на свої запитання».

МІНІСТР КУЛЬТУРИ ЛЕОНІД НОВОХАТЬКО ПРОВІВ БРИФІНГ З ПИТАНЬ ПІДГОТОВКИ ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 200-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Міністр культури України Леонід Новохатько провів брифінг у Національному інформагентстві Укрінформ, присвячений рішенням уряду про додаткові заходи з відзначення 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка.

Під час виступу Леонід Новохатько відзначив високий рівень уваги уряду та безпосередньо Президента України Віктора Януковича до підготовки та проведення на гідному рівні вшанування пам'яті та святкування 200-ліття Великого Кобзаря.

Аналіз виконання плану заходів із підготовки до ювілею, затвердженого урядом у березні 2011 року, показав, що вони реалізовувались через різні причини недостатньо ефективно. Це дало підстави Президенту України після засідання Громадської гуманітарної ради, на якому обговорювався хід підготовки до відзначення у 2014 році 200-ліття від дня народження Тараса Григоровича Шевченка, видати Указ № 257 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка». Цим указом на уряд покладено ряд завдань, які мають бути здійснені протягом 2013–2014 років.

Кабінетом Міністрів минулоріч розроблений план виконання Указу Президента, а напередодні Шевченківських днів, точніше – 4 березня 2013 року – ухвалено розпорядження, яким затверджено додаткові заходи з підготовки до ювілею.

За словами міністра, головне завдання цього національного проекту – створення підґрунтя для консолідації суспільства у національних, мовних, духовних та інших сферах життя, сприяння політичному єднанню української нації.

Леонід Новохатько також виокремив головні напрямки реалізації поставлених завдань:

– здійснення комплексу заходів щодо популяризації творчості та постаті

Великого Кобзаря, а також проведення культурно-мистецьких акцій як на державному рівні, так і в усіх регіонах країни: видання Шевченківської енциклопедії, реставрація і тиражування фільмів українських кіностудій за творами та про Шевченка, традиційне свято «В сім'ї вольній, новій», яке цьогоріч пройде в Києві та Харкові, Шевченківський форум, міжнародний літературний конгрес, «Шевченківська читання», започаткування міжнародного фестивалю хорового співу у Каневі, запис творів на слова Т. Шевченка, а також різноманітні заходи в бібліотеках, музеях, театральних концертних та клубних закладах, в школах, університетах по всій країні;

– проведення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах, пов'язаних з ім'ям Шевченка: насамперед, у Національному Шевченківському заповіднику в Каневі та Національному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка», Національному музеї Тараса Шевченка в Києві, а також упорядкування території біля пам'ятників та пам'ятних місць, спорудження нових об'єктів (музей Кирило-Мефодіївського товариства, пам'ятник в Астані, садиба Енгельгардта, музей в селі Мошни, нижній парк та співоче поле...), а також забезпечення доступності та туристичної привабливості цих об'єктів;

– відзначення ювілею Тараса Шевченка на міжнародному рівні. Адже це дійсно знакова історична подія не лише для України, а й для всього світу. Саме тому Президент України Віктор Янукович звернувся до ООН із пропозицією щодо проголошення 2014-го Міжнародним роком Тараса Шевченка. Питання щодо внесення 200-ліття Шевченка до Календаря ЮНЕСКО розглядатиметься на сесії цієї організації у квітні цього року. Ведуться переговори із відзначення цієї визначної дати з урядами Литви, Росії, Казахстану – країнами, де перебував Великий Кобзар.

У НАЦІОНАЛЬНІЙ ОПЕРІ ВІДБУЛИСЯ УРОЧИСТІ ЗАХОДИ, ПРИСВЯЧЕНІ 199-ЛІТТЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У Національній опері України за підтримки Міністерства культури відбулися заходи, присвячені 199-річчю від дня народження великого сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка.

Урочисту частину розпочав міністр культури Леонід Новохатько, який привітав усіх присутніх із знаменною датою

і відзначив, що Українська держава вдячна всім, хто сприяє збереженню пам'яті Тараса Шевченка. Леонід Новохатько розповів про підготовку до святкування 200-ліття Кобзаря, яке стане знаменною подією наступного року.

Вшанувати духовного батька сучасного українського народу прийшли високопосадовці, лауреати Національної премії

України імені Тараса Шевченка, представники громадськості. У вітальному слові Герой України Борис Олійник відзначив неocenенну роль поета і прозаїка, художника і графіка, громадського діяча і мислителя для сучасних українців.

У вечорі брали участь корифеї української естради Марія Стеф'юк, Сергій Магера, Георгій Аграта та інші.

Справжньою окрасою концерту стали твори Тараса Григоровича у виконанні Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Григорія Верьовки, Національної заслуженої хорової капели «Думка», Національного оркестру народних інструментів України та Симфонічного оркестру Національної опери України.

ЛАТВІЯ ПРЕЗЕНТУЄ В КИЄВІ УНІКАЛЬНІ ВИРОБИ З БУРШТИНУ

У столиці України відкрилась виставка «Латвія. Бурштин. Інновація. Що бурштин задумав?» Напередодні під час зустрічі міністр культури України Леонід Новохатько та Надзвичайний і Повноважний Посол Латвійської Республіки в Україні Аргіта Даудзе обговорювали цю подію.

Пані Аргіта Даудзе подякувала Міністерству культури України та музейному комплексу «Софія Київська» за надання всебічної підтримки в організації

виставки в рамках офіційного візиту Президента Латвійської Республіки та патрона проекту «Рига – культурна столиця Європи 2014» Андріса Берзіньша в Україні.

Посол Латвії також наголосила, що зазначену експозицію створено спеціально для столиці України, саме в Києві відбудеться велика прем'єра, а потім виставка мандруватиме іншими містами Європи.

Наприкінці зустрічі Леонід Новохатько подякував Аргіті Даудзе за зустріч

та запевнив, що Міністерство культури України готове й надалі максимально підтримувати реалізацію українсько-латвійських культурних проектів.

Довідково

Унікальна латвійська виставка «Латвія. Бурштин. Інновація. Що бурштин задумав?» складається з 14 окремих виробів із бурштину, об'єднаних в єдину композицію, в якій майстерно використано новітню наукову розробку в

поєднанні з бурштиновими волокнами, що використовувалися раніше.

Урочисте відкриття виставки відбулося 14 березня в Будинку Митрополита у Національному заповіднику «Софія Київська». У заході брали участь Президент Латвійської Республіки Андріс Берзіньш, міністр культури України Леонід Новохатько, представники дипломатичного корпусу та громадськості.

МІНІСТЕРСТВОМ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ РОЗРОБЛЕНО ПРОЕКТ ПРОГРАМИ ТА УМОВ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО КОНКУРСУ НА КРАЩИЙ ЕСКІЗ ЛОГОТИПА З ВІДЗНАЧЕННЯ 200-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА, ЯКИЙ РОЗМІЩЕНО НА ОФІЦІЙНОМУ ВЕБ-САЙТІ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ (РОЗДІЛ «ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ») ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ТА ЗАУВАЖЕНЬ

Зауваження та пропозиції приймаються в термін до 31 березня 2013 року в письмовому та електронному вигляді за адресою Міністерства

культури України – 01601, м. Київ, вул. І. Франка, 19, відділ монументального, образотворчого та народного мистецтва, телефон 234-63-88, Кіреєва

Наталія Вікторівна. E-mail: kireeva@mincult.gov.ua, monument@mincult.gov.ua.

XII МІЖНАРОДНИЙ ДЖАЗОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ЄДНІСТЬ»

Дванадцятий рік поспіль Міжнародний джазовий фестиваль «Єдність» збере на сцені Київського національного академічного театру оперети відомих українських та зарубіжних музикантів.

Цьогорічними учасниками фестивалю стануть Adam Wendt Power Set (Польща) та Mini-Brass-Band (Німеччина, США). Традиційний учасник фестивалю, відомий український піаніст Володимир Соляник виступить у складі інтернаціонального колективу «Київ Арт Ансамбль». Окрім того, поціновувачів джазу порадує виступом відомий український джазовий вокальний секстет MapSound.

Фестиваль відбудеться 16 березня. Початок о 18:00.

XIII МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ «МУЗИКА МОЛОДИХ»

З 11 до 30 березня 2013 року відбувається XIII Міжнародний форум «Музика молодих». Цьогорічне видання Форуму вперше проходить у форматі Української Бієнале нової музики.

У рамках Бієнале відбудуться II Київські міжнародні майстер-класи нової музики COURSE (Київ), Лабораторія музичної критики LAB (Київ/Львів) і 14 концертів нової музики європейських і українських композиторів (Київ/Львів).

Викладачами II Київських міжнародних майстер-класів нової музики COURSE є три відомі композитори: Карола Баухольт (Німеччина), Мартін Смолка (Чехія) і Дмитрій Курляндський (Росія). Учасники майстер-класів – молоді композитори з України, Казахстану, Росії та Німеччини.

Серед подій Бієнале – 15 концертів нової музики, у програмах яких буде представлено загалом понад 70 творів українських і європейських композиторів у виконанні запрошених колективів з Австрії, Франції, Німеччини, Польщі та України.

У Києві всі акції проходять у Будинку освіти та культури «Майстер Клас», Національній спілці композиторів України та Залі Goethe-Institut. У Львові – у приміщенні Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка і Концертному залі Львівської обласної філармонії.

КОНКУРС ЧИТЦІВ ПОЕЗІЇ ШЕВЧЕНКА

«Видавництво Старого Лева» відзначило Шевченківські дні, організувавши

конкурс читців поетичних творів Тараса Шевченка. Ініціативу підтримало міське управління освіти та ЦБС для дітей. Участь у конкурсі взяли учні загальноосвітніх навчальних закладів Львова.

Двадцять декламаторів-переможців, які вибороли під час попередніх турів право представляти свою школу на конкурсі, зустрілися на урочистому фіналі 11 березня у Львівській центральній міській дитячій бібліотеці.

Переможницею у наймолодшій віковій групі (1–4 клас) стала Неллі-Олександра Аля-Анль-Арусі. Маленька Неллі-Олександра – арабка за походженням. Вона зуміла так проникливо і самовіддано передати «Плач Ярославни», що на очі членам журі накопилися сльози.

«Уперше організуємо конкурс читців поезії Тараса Шевченка серед учнів загальноосвітніх шкіл Львова, – розповідає ініціатор конкурсу, письменниця, головний редактор «Видавництва Старого Лева» Мар'яна Савка. – Це свого роду репетиція перед наступним роком великих Шевченкових роковин.

«Видавництво Старого Лева»

ГІДНА ЧЕСТІ АННИ ЯРОСЛАВНИ

У Парижі нагородили орденом Королеви Анни Ярославни та премією Григорія Орлика 2013 пані Наталю Пастернак.

На посаду Президента Репрезентативного комітету українців у Франції пані Наталю обрали у 2006 році. Одразу ж вона активно зорганізувала життя українства на французькій землі.

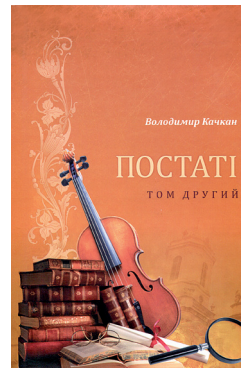
Наталія Пастернак є ініціатором та координатором багатьох українських гуманітарних, культурних та мистецьких проектів у Франції. Вона – справжній захисник демократії, культурних цінностей та гідно несе свою місію, за що й отримала високу нагороду – Орден Королеви Анни, що був заснований в Україні 2008 року до 1000-ліття народження Анни Ярославни, королеви Франції, доньки Великого Київського князя Ярослава Мудрого. Даний орден належить до категорії найвищих суспільних орденів України і вручається з відповідними почестями за високу освіченість та культуру, толерантність, вірність обов'язку, благодійність, чесноту та вчинки високої доблесті й честі, спрямовані на благо української держави.

ВИЙШОВ У СВІТ ДВОТОМНИК В. КАЧКАНА «ПОСТАТІ»

В Івано-Франківському видавництві «Місто НВ» вийшла у світ двотомна праця заслуженого журналіста України Володимира Качкана під назвою «Постаті», в яку увійшли художньо-документальні матеріали різних жанрів про визначних українських літераторів, вчених, митців, громадсько-культурних та просвітницьких діячів, які, на жаль, уже відійшли, та про нині сухих, хто своєю

націотворчою працею дає нам право величати їх Особистостями.

ЮНІ ТАЛАНТИ УКРАЇНИ

15 березня 2013 року в концертній залі Вінницької обласної філармонії відбувається мистецький проект «Юні таланти України».

Захід проходить за участю учнів середніх спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів, лауреатів міжнародних та всеукраїнських конкурсів. Є можливість познайомитися з виставкою робіт учнів державних художніх шкіл.

На концерті відомі композиції виконують юні таланти з Києва, Харкова, Львова, Одеси. Звучатимуть твори О. Білаша, М. Лисенка, С. Рахманінова, Г. Венявського, Дж. Брічальді, Ф. Шопена, В. Баха тощо.

Мистецький проект відбувається за підтримки Міністерства культури України.

МАСЛЯНА У «ПАРКУ КИЇВСЬКА РУСЬ»

16–17 березня святкуймо Масляну по-княжому в «Парку Київська Русь!» Уявіть, що ви потрапили в Київ часів князя Володимира на улюблені народні гуляння – щедру Масляну. Біля воріт вас радо зустрічають дружинники князя, а далі – і сам Великий князь.

Він дарує вам катання на санях, запряжених найкращими кінями з його особистої стайні, і запрошує до веселого святкування. Мрія, скажете ви? Ні – реальність!

16–17 березня у «Парку Київська Русь» мешканці Давнього Києва чекають вас на святкування Масляної за стародавніми традиціями та обрядами. Як Масляну відсвяткуєте, таким і весь рік буде. Щоб добре жилося – посмакуйте теплими, рум'яними млинцями та духмяними медами. Веселіться від душі, здобуйте призи, випробуйте фортуна. Співайте і водіть хороводи разом з мешканцями Давнього Києва!

Спаліть у вогнищі разом із солом'яним опудалом стару річ, щоб негаразди минули. Стрибніть через багаття, щоб здоровим бути. Поспішайте на княжі трибуни. Постановки театру і кінного театру будуть яскравими. А вогняне шоу і феєрверк – особливими.

П'ЯТЬ ХВИЛИН ДЛЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Шановні друзі, колеги!

Просимо приділити п'ять хвилин Вашого часу, аби допомогти нашій колезі, Оксаночці Білецькій. Ця молода, життєрадісна, чуйна до проблем оточуючих жінка до останнього часу віддано працювала у галузі культури.

Її професіоналізм та працьовитість, нові ідеї та готовність служити культурному розквіту України є взірцем для кожного з нас.

Однак сьогодні страшний діагноз меланома злоякісна шкіри тіла (рак шкіри) – перервав її злет, позбавив материнської ласки десятимісячну дитину, заради народження якої Оксані довелося ризикнути власним життям.

На жаль, під час вагітності процес боротьби з раком шкіри вийшов з-під контролю, хвороба почала різко прогресувати, і сьогодні за життя мужньої жінки борються лікарі ізраїльської клініки (RABIN MEDICAL CENTER BEILINSON HOSPITAL).

В цій боротьбі її підтримуємо всі ми: її колеги, родичі, близькі, однак коштів на лікування не вистачає, і самотужки нам не врятувати життя Оксани. Для лікування потрібні дуже великі гроші.

Просимо всіх небайдужих людей про посильну фінансову допомогу. Це не займе у Вас багато часу та сил. Гривневий рахунок можна легко поповнити в будь-якому терміналі, що надає послуги Приватбанку, відправивши гроші на карту Оксани **4149 6059 0192 7558 Oksana Biletska**. На оформлення переказу в системі Приват24 Ви взагалі затратите не більше п'яти хвилин!

Десять-п'ятнадцять гривень сьогодні нічого не варті, однак десять гривень, помножені на сотні переказів від небайдужих людей, здатні врятувати життя Оксани. Будь ласка, не залишайтеся байдужими, підтримайте мужню жінку в її боротьбі!

Якщо у Вас виникнуть запитання щодо деталей лікування Оксани або будь-які пропозиції, будь ласка, зв'яжіться з її чоловіком:

моб. **+380964881337**
е-мейл: **biletski78@ukr.net**

Дякуємо всім добрим людям!

Колектив Національного газетно-журнального видавництва висловлює глибоке співчуття колишньому співробітнику газети «Культура і життя», члену Національної спілки письменників України КАМІНЧУКУ Анатолію Семеновичу з приводу неоправної втрати – раптової смерті дочки Ольги Анатоліївни.

УКРАЇНА ТА США ГОТОВІ ПОГЛИБЛЮВАТИ СПІВПРАЦЮ У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ

Україна готова розпочати підготовку до участі у Смітсонівському фестивалі 2016 року та всебічно представити культурне надбання нації на міжнародному рівні, – зазначив 27 лютого міністр культури України Леонід Новохатько під час зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Джоном Теффтом.

Встановлені між державами дружні відносини

продовжують розвиватись і сприяють високому рівню культурного співробітництва. Значний внесок у розвиток та підтримку галузі культури в Україні протягом останніх років робить Американський Посольський Фонд збереження культурної спадщини. Саме завдяки його діяльності майже завершена реставрація мозаїк 12 сторіччя у Національному заповіднику «Софія Київська», повністю відновлені предмети

інтер'єру XIX сторіччя Дому-музею А. П. Чехова (Крим), завершено реставрацію церкви Св. Миколая (Закарпаття) тощо.

За словами Джона Теффта, Посольство також реалізує ще один проект – «Вікно в Америку», який передбачає створення інформаційних центрів у різних регіонах України з метою надання актуальної інформації про США та поповнення фондів бібліотек англомовними виданнями.

ФРАНЦІЯ ТА УКРАЇНА ГОТУЮТЬСЯ ДО ЮВІЛЕЮ

Україна та Франція готуються до проведення 10-го ювілейного фестивалю «Французька весна», який відбудеться на початку квітня у Києві. Про це під час зустрічі 27 лютого говорили міністр культури України Леонід Новохатько та Надзвичайний і Повноважний Посол Франції Ален Ремі.

Цього року під час фестивалю «Французька весна» на території Національного ботанічного саду ім. Миколи Гришка НАН України відбудеться феєричний вуличний

спектакль французької трупи. Відвідати цю культурну подію погодились відомий французький письменник Ерік-Емануель Шмітт та Президент Французького інституту в Парижі Ксав'є Даркос.

Під час зустрічі Посол Франції та міністр культури також обговорили шляхи подальшого розвитку співпраці між Україною та Францією. Зокрема, питання розробки програми співробітництва, яка б передбачала проведення низки культурно-мистецьких заходів у сфері театрального, образотворчого, музичного

мистецтв тощо, як в Україні, так і у Франції, а також питання поновлення діяльності Змішаної українсько-французької комісії з культурного і науково-технічного співробітництва.

Леонід Новохатько нагадав, що у 2011 році була підписана Угода про спільне виробництво фільмів, що сприяє відновленню і посиленню взаємодії у сфері кіновиробництва між Україною і Францією. Першим кроком у розвитку цієї співпраці став українсько-французький фільм про Сергія Параджанова.

ОГОЛОШЕННЯ

На виконання Указу Президента України від 27.09.2011 № 928 «Про стипендії Президента України для молодих майстрів народного мистецтва» Міністерство культури України оголошує конкурс на здобуття стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва у 2014 році.

Пропозиції щодо претендентів на здобуття стипендій вносяться Національною спілкою майстрів народного мистецтва України, Міністерством культури Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями до Міністерства культури України до 15 травня 2013 року, разом з відповідним пакетом документів, а саме:

- клопотання про призначення Стипендії;
- відомості про творчі досягнення кандидата, який висувається на здобуття Стипендії;

- кольорове фото творчих робіт в кількості 10 шт. розміром 15x20 см;
- копія паспорта або свідоцтва про народження;
- копія облікової картки платника податків.

Претенденти на здобуття Стипендій відбираються Комісією з питань призначення стипендій Президента України для молодих майстрів народного мистецтва за наступними критеріями:

- володіння художніми техніками народного мистецтва;
- використання у творчості української орнаментики, традиційних технік та технологій народної образотворчості, художньо-мистецьких прийомів, що спираються на досвід багатьох поколінь майстрів традиційного народного мистецтва;

- використання у творчості традиційного народного інструментарію, природних матеріалів та вітчизняної сировини;

- участь у всеукраїнських виставках народного мистецтва, художніх симпозиумах, етномистецьких святах тощо;

- проходження творчої атестації майстра традиційного народного мистецтва відповідно до законодавства України (ст. 8 Закону України «Про народні художні промисли»);
- участь у заходах по відродженню, розвитку та популяризації традиційного народного мистецтва.

Подання, внесені без дотримання вищезазначених вимог, а також після закінчення строку внесення, не підлягають розгляду членами Комісії.

Інформацію щодо кандидатів необхідно подавати до відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти Міністерства культури України: 01601, м. Київ, вул. Івана Франка, 19, каб. 315.

Телефон для довідок: (044) 234-63-88, відповідальна особа – головний спеціаліст Абрамов Святослав Олексійович.

Міністерство культури України оголошує замовлений бліц-конкурс на визначення кращої концептуальної ідеї створення Алеї Воїнської Слави у Парку Вічної Слави м. Києва.

Термін проведення конкурсу: з 11 березня до 08 квітня 2013 року.

За довідками з питань конкурсу звертатися до відділу монументального, образотворчого, та народного мистецтва управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури мистецтв та освіти Міністерства культури України (01601, м. Київ-30, вул. І. Франка, 19, каб. 315, тел. 234-63-88).

ПРОГРАМА ТА УМОВИ

замовленого бліц-конкурсу на визначення кращої концептуальної ідеї створення Алеї Воїнської Слави у Парку Вічної Слави м. Києва.

1. Загальні положення

1.1. З метою увічнення безсмертного подвигу народу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років, ушанування пам'яті полеглих у боротьбі за свободу Батьківщини, на виконання постанови Верховної Ради України від 22 травня 2012 року № 4797-VI «Про створення Алеї Воїнської Слави у Парку Вічної Слави м. Києва», Указу Президента України від 19.10.2012 № 604 «Про заходи у зв'язку з відзначенням 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників та 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років» Міністерство культури України, Київська міська державна адміністрація оголошують замовлений бліц-конкурс на визначення кращої концептуальної ідеї створення Алеї Воїнської Слави у Парку Вічної Слави» (далі – Конкурс).

1.2. Замовлений бліц-конкурс (далі – Конкурс) проводиться у формі закритого конкурсу із замовленням трьох проектів авторським групам, запропонованим Національною спілкою художників України на договірних засадах.

2. Мета та завдання Конкурсу

2.1. Мета конкурсу – визначення кращої концептуальної ідеї створення Алеї

Воїнської Слави у Парку Вічної Слави, увічнення полеглих у боротьбі за свободу Батьківщини, увічнення пам'яті героїв Великої Вітчизняної війни, які народилися в Україні та брали участь у бойових діях за звільнення України.

2.2. Перед учасниками конкурсу ставиться завдання розробити проектні пропозиції пам'ятних знаків (бюстів) героям Великої Вітчизняної війни у Парку Вічної Слави з належним благоустроєм прилеглої території.

2.3. Проектом необхідно передбачити:

- виразне образно-пластичне вирішення пам'ятних знаків (бюстів) відповідно до ідеї та змісту Алеї Воїнської Слави;

- розміщення об'єктів поза межами червоних ліній прилеглих вулиць і доріг та поза межами охоронних зон інженерних комунікацій;

- раціональне використання земельної ділянки;

- містобудівний аналіз розміщення об'єкта;

- композиційну узгодженість з ландшафтом, пам'ятками культурної спадщини, іншими будинками і спорудами, що оточують ділянку проектування, враховуючи містобудівне значення місця розташування об'єкта;

- об'ємно-просторове і архітектурно-планувальне рішення визначити з врахуванням масштабності і характеру навколишньої забудови та природного середовища;

- розроблення раціональної транспортно-пішохідної схеми зв'язків на ділянці проектування та на прилеглих територіях;

- розроблення плану комплексного благоустрою та озеленення території з врахуванням суспільної значущості, функціонального призначення, особливостей об'єкта проектування і прилеглої території;

- пам'ятні знаки (бюсти) мають бути споруджені у довговічних матеріалах.

2.4. Для створення Алеї Воїнської Слави Київською міською державною адміністрацією пропонується земельна ділянка

в Парку Вічної Слави за адресою: м. Київ, вул. Січневого повстання.

3. Умови проведення Конкурсу

3.1. До участі у конкурсі запрошуються три авторські колективи, професійний рівень яких відповідає встановленим організатором конкурсу вимогам.

3.2. Трьом групам учасників Конкурсу встановлюється преміальний фонд загальним розміром 90 000 (дев'яносто тисяч) гривень.

3.3. Зазначені кошти будуть розподілені у рівних частинах між учасниками Конкурсу, які повністю виконали його Програму та умови.

3.4. Учасники Конкурсу мають право подати кілька варіантів конкурсних проектних пропозицій (без додаткової оплати цих варіантів).

3.5. Авторські колективи, які не отримали запрошення на участь у Конкурсі, можуть надати зустрічний проект за умови, що вони заздалегідь повідомили про свій намір організатора конкурсу і отримали згоду. Зустрічні проекти, подані на Конкурс, оплачуватися не будуть (в тому числі – і у разі їх перемоги).

3.6. Переможець Конкурсу отримує переважне право на подальшу реалізацію проектної пропозиції.

4. Термін проведення Конкурсу

4.1. Термін проведення Конкурсу: з 05 березня по 05 квітня 2013 року.

4.2. Підведення підсумків Конкурсу: до 10 квітня 2013 року.

5. Склад ескізного проекту

5.1. Ескізний проект має складати:

- генеральний план М 1:500;
- ситуаційний план М 1:1000;
- план М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);
- фасади М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);
- розрізи М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);
- планувальний макет М 1:500 (1:200; 1:100; 1:50);

- макет пам'ятних знаків (бюстів) М 1:10 (1:20; 1:5);

- модель пам'ятних знаків (бюстів) – до 1 м;

- перспектива (масштаб довільний);

- інші ілюстративні матеріали (розгортки, перспективи тощо), необхідні для розкриття ідеї проекту;

- пояснювальна записка (до 2-х сторінок формату А-4) із зазначенням орієнтовної вартості пам'ятника та облаштування прилеглої території.

6. Процедура проведення Конкурсу

6.1. Матеріали конкурсних пропозицій подаються на Конкурс анонімно під девізом у вигляді шестизначного числа, яке проставляється у верхньому правому куті на планшетах та пояснювальній записці.

6.2. Інформація про авторів проекту (прізвища, імена, по батькові, адреси, банківські реквізити, ідентифікаційні коди), а також пропозиції щодо розподілу можливої премії між членами авторського колективу, завірені їх підписами, подаються у конверті під девізом.

6.3. Графічні матеріали подаються на планшетах (дошках), загальною площею не більше 2 кв.м. (окрім макетів та моделей).

6.4. Рішення Жюрі є остаточним. У разі рівного розподілу голосів, поданих за проект, голова Жюрі має право вирішального голосу.

6.5. Члени журі участі у Конкурсі не беруть.

6.6. Жюрі не розглядає проектні пропозиції:

- відправлені або подані після закінчення встановленого терміну;

- анонімність яких була свідомо порушена;

- такі, що не відповідають вимогам Програми та умовам конкурсу.

6.7. Реєстрація учасників Конкурсу, видача конкурсних документів та приймання конкурсних проектів проводиться за адресою: 01601, м. Київ, вул. І. Франка, 19, Міністерство культури України, кімн. 315, тел. 234-63-88.

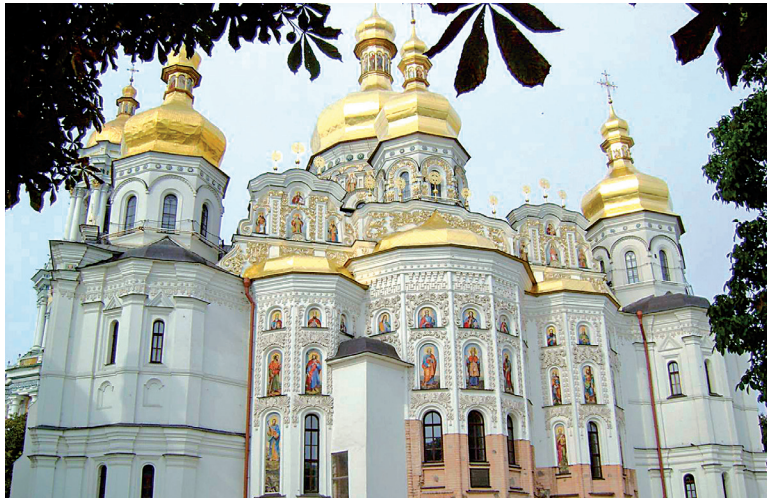
6.8. Не премійовані конкурсні пропозиції повертаються авторам на їх вимогу протягом тижня після проведення Конкурсу.

Після цього терміну організатори конкурсу не несуть відповідальності за збереження проектів.

Науково-методична рада з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України розглянула та схвалила «План організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника»

27 лютого 2013 року в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику відбулося засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури України, на якому було розглянуто «План організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника», розроблений на замовлення заповідника ДП «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування».

Документ був представлений керівником авторської групи організації-розробника Н. Х. Соковніною. Позитивні рецензії на зазначену

роботу надали провідні фахівці пам'ятоохоронної сфери та містобудівної діяльності – вчений секретар Центру пам'ятокознавства НАН України,

кандидат архітектури Б. В. Колосок та начальник управління генерального плану міста Києва КП «Київгенплан», кандидат архітектури Т. С. Нечаєва.

В обговоренні питання взяли участь члени Науково-методичної ради: професор Л. П. Скорик.; доктор архітектури М. М. Дьомін; академік НАН України, голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури П. П. Толочко; генеральний директор Національного заповідника «Софія Київська» О. М. Сердюк; кандидат архітектури Т. О. Трегубова; кандидат історичних наук Т. А. Бобровський, а також М. М. Кучерук., О. Д. Романченко, І. П. Дорофієнко, Г. Г. Денисенко, Ю. М. Стріленко, В. І. Косьяненко. Свою точку зору щодо порушеного питання висловили намісник Свято-Успенської Києво-Печерської лаври Митрополит Вишгородський і Чорнобильський Павел

та генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Л. П. Михайлина.

За підсумками обговорення представлений «План організації території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника» схвалено в цілому. Розробнику спільно із Замовником рекомендовано врахувати висловлені пропозиції та деякі зауваження та подати зазначену роботу на затвердження в установленому порядку. При цьому члени ради відзначили високий рівень представленої роботи

Департамент культурної спадщини та культурних цінностей М.К.

Динаміка й експресія скульптурних форм Антона Осинського

Однією з найвизначніших пам'яток архітектури Збаражчини є костел святого Антонія з Падуї. Велична і витончена споруда вражає своєю красою та довершеністю. Відчувається щедрота фундатора та витончений смак його замовника. Це пам'ятка національного значення та один з об'єктів Національного заповідника «Замки Тернопілля».

Історія його починається з 1627 року. Князь Юрій Збараський, протягом кількох років мав у своїх військових загонах бернардинів як капеланів. І для більш довготривалого зв'язку з ними в 1627 році поселив кілька священників у невеликому, побудованому для них, дерев'яному монастирі. І водночас розпочав спорудження мурованого костелу і монастиря.

Після смерті Юрія Збараського будівництво комплексу продовжив його наступник князь Януш Вишневецький, який помер 13 січня 1637 року і був похоронений у новозбудованому костелі.

Відбудова монастирського комплексу почалася в 1723 році старанням Йосифа Потоцького.

У 1729 році був побудований новий дерев'яний монастир для розміщення в ньому більшої кількості монахів. Пізніше розпочато будівництво нового мурованого монастиря, освяченого під назвою Святого Антонія та Святого Юрія Мученика, фундатором якого був Станіслав Потоцький. У костелі і до сьогодні залишилися фрагменти фресок художника Строїнського. За всю історію монастиря Святий Антоній завжди був одним із його основних опікунів. Образ Святого Антонія у Збаражі належить до найвідоміших ікон.

У 1638 році до Збараського костелу отці Бернардини привезли давній образ. Ця ікона стала називатися Збараською і прославилася знаками Божої благодаті не тільки на Збаражчині, а й Галичині і Волині. А монастирський костел став місцем паломництва до цього чудотворного образу. Триста років великий Чудотворець випрошує душам віруючих і цілому народові безмірні дари і ласки.

Повністю завершений та обладнаний костел освятив 2 серпня 1755 року луцький єпископ Антоній Еразм Воллович.

Протягом 1756–1759 рр. костел оздобили пишними різьбленими і позолоченими вітварями, виконаними відомим скульптором Антоном Осинським.

Антон Осинський був молодшим сучасником і послідовником Іоана Пінзеля. Скульптури цього майстра є справжніми шедеврами мистецтва, аналогів яким немає і в європейських музеях. Він вважається найяскравішим представником стилю пізнього бароко та рококо. Народився в місті Збаражі Тернопільської області 1720 року, а помер близько 1765 р. Творив митець по всій Галичині і навіть Волині. Працював у містах Збараж, Бучач, Львів. Відомий скульптор у Польщі, учень Томи Гутера. Знаний у Львівському середовищі з 1747 року. Перед 1750 р. працював у майстерні Іоана Георгія Пінзеля в Бучачі, що справило значний вплив на подальшу творчість. У 1762 р. в майстерні Осинського працювали Михайло Філевич, Матвій Полейовський, Іван Оброцький, Йосиф Радванський, Павло Пйотрковський. Виконувались замовлення, пов'язані переважно із чином бернардинів. Жив на Краківському передмісті Львова біля костелу Марії Сніжної.

Творчість А. Осинського вирізняють динаміка й експресія скульптурних форм; зображені постаті заглиблені в молитви чи пориві екзальтованих рухів. Майстру властиве віртуозне володіння технікою різьби по дереву, витонченість руху постатей, уміння розкрити глибинні нюанси характеру зображувальних персонажів.

Основними роботами майстра є статуї головного вітваря Домініканського костелу у Львові. У 1754–58 рр. виконав головний і два бічні вітварі в костелі Бернардинів у Лежневі (тепер Львівська область), 1755–58 рр. – працював над оформленням костелу Бернардинів у Лежайську (Польща), виготовив фігури, що оздоблювали ковчег для святих дарів, вісім бічних вітварів: Непорочної Діви Марії, Святого Бернардина, Святого Яцка, Святого Антонія, Святого Казимира, Святого Станіслава, Архангела Михаїла, Непорочної Найсвятішої Панни. Статуї суттєво різняться за технічним рівнем виконання, що ймовірно пояснюється роботою цілої бригади під керівництвом Антона Осинського.

Автором створено скульптури вітварів св. Йосифа і св. Валентина у костелі села Наварія Пустомитівського району Львівської області. У художньому оформленні костелу брали участь художник Строїнський та скульптор А. Осинський.

Вісім пар статуй святих у підкупольному просторі костелу домініканців у Львові (1759–1764) створено митцем. Творіння митця є в Тернопільському обласному художньому музеї. На Львівщині дві скульптури ченців-домініканців можна оглянути в Олеському замку.

Цикл скульптур для вітварів костелу св. Антонія при монастирі бернардинів у Збаражі (1756–1759) відносять до найвищих досягнень Осинського. Ймовірно, саме Потоцький запросив Антона Осинського – на той час уже знаного львівського митця, – для оздоблення вітварів. Інтер'єр костелу відзначався майстерно різьбленими вітварями і амвоном.

Вітварі були позолочені, чотириколонні (колони розміщені діагонально по відношенню до фронтальної площини

вітварів). У костелі знаходилось 12 бокових вітварів і один головний, що давало змогу при великих богослужіннях відправляти службу священикам одночасно біля 13 вітварів. Вітварі мали назви: Святого Йосифа, Св. Анни, Св. Францишка з Асизу, Матері Божої Болесної, вітвар Роз'яття Христового, Св. Онуфрія, Св. Яна Непомуки, Св. Петра з Альконтори, Св. Івана, Св. Яна Дуклі, Св. Теклі та амвон.

Шість вітварів виконав Львівський скульптор А. Осинський: Святих Яна – 1756 р., Онуфрія – 1757 р., Ченстоховської Матері Божої – 1759 р., Петра з Альконтори – 1758 р., Святої Анни – 1759 р., Яна Непомуки – 1759 р. До пожежі 1789 року в костелі знаходилося ще три вітварі роботи А. Осинського, проте вони втрачені. Вітварі: Святого Антонія і два бокові – Святого Францишка і Юзефа встановлені у 1790 році майстрами школи Осинського. На деяких бокових вітварях знаходилося по два пристольні образи, тому ці вітварі мали дві назви. На вітварях центральної нави було по два образи – у центральній ніші і один над нею. Інших бокових – було по два образи, в центральній ніші – один з яких опускався під престол, а інший знаходився на ніші.

Через відсутність престольних образів, назви деяких вітварів утрачені, проте на одному збереглося скульптурне зображення серця – можливо це вітвар Серця Христового.

На даний час у костелі частково збереглися вітварі зі скульптурним оздобленням XVIII ст. Від живопису збереглися лише фрагменти, як і від чудового різьбленого декору монастиря.

Скульптури надають відчуття особливості теплоти, колориту, гармонії і відчуття людської присутності. Погляди ангелів, святих сприймаєш, якщо трохи побудеш поряд з ними. Скульптор зумів закарбувати навіть міміку обличчя, найтонші жести. Вражають скульптури експресією руху, виразними позами, неповторними силуетами, в них ніби закладений пафос боротьби проти зла і насилля.

Тетяна СЕРЕМУЛЯ
науковий співробітник
Національного заповідника
«Замки Тернопілля»

Пам'яті щемкої естафета...

Серед багатьох подій, що останнім часом відбулися в області, скорботні заходи, пов'язані з 70-ми роковинами Корюківської трагедії, позначені для людей, які на них побували, особливим станом душі.

Либонь, зайве пояснювати – чому. Перегортати болісні сторінки минулого – річ не з приємних. Але потрібна! «Чтобы не порвалась времени нить», як сказав поет. Слушність цього постулату посилює рядок з популярної свого часу пісні – «То, что было не со мной, помню...» І хоч пам'ять наша в цьому сенсі, на жаль, набуває все виразніших ознак вибірковості, здоровий глузд, однак, домінує над прагматизмом.

Люди, які зібралися 1 березня в Корюківці біля Меморіалу, спорудженого «на честь героїчного опору корюківчан німецько-фашистським загарбникам у 1943 році», як проголошує висічений на гранітній плиті напис, добре знають причинно-наслідковий зв'язок трагедії, що сталася в місті 70 років тому.

Їхні старші земляки швидко збагнули сутність так званого «нового порядку», що принесли з собою фашисти, і своїми діями засвідчили його неприйняття. Корюківка стала центром партизанської боротьби

на Чернігівщині проти фашистських загарбників і завдала їм немалих прикросів, чим, очевидно, і була зумовлена та скажена лють під час розправи 1, 2 та 9 березня 1943 року.

Невипадково у заходах з нагоди 70-х роковин Корюківської трагедії (а це, окрім траурного мітингу біля згаданого Меморіалу, ще й закладання капсули з текстом, адресованим прийдешнім поколінням, у фундамент Меморіального Хреста першої черги нового музейно-меморіального комплексу, що споруджуватиметься згідно з Указом Президента України, та

перезаховання останків жертв трагедії, знайдених під час дослідницьких робіт) особливо наголошувалося на цьому моменті.

Дійсно, фашистські бузувіри залишили криваві та пожежно-попільні сліди не лише на теренах Чернігівщини чи України загалом, але саме в Корюківці вони виявились найзгубнішими.

– Важко осягнути масштаб Корюківської трагедії, – підкреслив у своєму виступі голова облдержадміністрації Володимир Хоменко, – що в десятки разів перевищує інші нацистські злочини Другої світової війни.

Отож, цілком зрозуміло була емоційна напруженість у виступі голови Корюківської районної ради ветеранів Наталії Шелудько, яка, зокрема, зазначила: «Немає ані виправдання, ані прощення організаторам злочину проти людяності».

Вона, як й інші виступаючі, вбачає факт історичної справедливості, що саме корюківська земля стане місцем спорудження музейно-меморіального комплексу Пам'яті жителів населених пунктів України, знищених фашистськими окупантами.

Перший крок у цьому плані вже зроблено. Представники 15 районів Чернігівщини, де під час тимчасової окупації села і

хутори в тій чи іншій мірі спіткала доля Корюківки (за даними Українського інституту Національної пам'яті таких налічується 60, а загальна кількість знищеного нацистами мирного населення становить 17,5 тисячі осіб), привезли землю з цих населених пунктів, що зберігатиметься у новоспорудженому музейно-меморіальному комплексі як символ жалоби, вічної слави і шанування пам'яті всіх жертв розправи карателів.

Цей задум співзвучний зі змістом Звернення Президента України з нагоди шанування пам'яті жертв Корюківської трагедії, яке озвучив перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан, де, зокрема, говориться: «Наш святий обов'язок сказати сувору правду про це масове вбивство мирних людей, відновити щодо них історичну справедливість. Тож згадаймо сьогодні усіх безневинно загиблих в українських селах, спалених до тла гітлерівськими окупантами».

Насамкінець справедливо буде додати, що заходи зі шанування пам'яті жертв Корюківської трагедії відбулися на високих організаційних реєстрах.

Серед особливо зворушливих моментів – галерея портретів окремих жертв тієї давньої трагедії, розміщених на

стовбурах високих сосен в обрамленні двох червоних гвоздик, та історична паралель щодо кровожерності Ірода, яку провів у своїй проповіді, відслуживши поминальну літію по щойно пережаханих останках 230 жертв трагедії, архієпископ Чернігівський і Новгород-Сіверський Амвросій. За наказом того, класичного Ірода, як відомо, було вбито тисячі дітей. Та з часом з'явився новий Ірод, на совісті якого ще більше дитячих життів.

Це порівняння мимоволі спонукає до роздумів: а чи не бродить десь привид наступного Ірода. І чи не варто на тлі такого припущення згадати відоме застереження Юліуса Фучика про необхідність бути пильними.

Тим більше, що з багатьох вуст під час заходів зі шанування пам'яті невинно убієнних, рефреном проходила думка про недопущення у майбутньому трагедії, подібної Корюківській, а на чатах цього прагнення, власне, і повинен стояти новоспоруджений музейно-меморіальний комплекс Пам'яті жителів населених пунктів України, знищених фашистськими окупантами.

Плекаймо разом таке сподівання.

Василь ЩЕРБОНОС
Фото Миколи ДУЛЬЦЕВА

Під Києвом відкривають ще один музей-ДОТ

Міжнародна асоціація дослідників фортифікації «Цитадель», що є членом Всеукраїнського громадського об'єднання «Союз «Народна пам'ять», у лютому розпочала реконструкцію довгострокової вогневої споруди – ДОТу №179 Київського укріпленого району, що в селі Віта-Поштова Києво-Святошинського району.

ДОТ № 179 КиУР був збудований у 1930 році. Це вписана у пагорб система підземних галерей із одним бойовим оголовком на три станкових кулемети. За фортифікаційною

термінологією, такий тип укріплення класифікується як «мінна група», або просто «міна». Мінна група № 179 КиУР – це одна з перших експериментальних фортифікаційних споруд цього типу, збудованих у СРСР. Саме на ній була випробувана технологія будівництва, вдосконалена конструкція та розроблене внутрішнє обладнання системи життєзабезпечення гарнізону.

Робота кипить – нині вже очищено майже 70 метрів підземних галерей споруди. Однак ще залишається «звільнити» понад 150 метрів ДОТу.

«ДОТ № 179 – це унікальна споруда, практично єдина в своєму роді. Тому ми боремося за те, щоб він став музеєм, – розповів голова МАДФ «Цитадель» Павло Нетьосов. – ДОТ має розгалужену мережу підземних комунікацій, які потрібно не тільки вичистити від сміття і відмити

від бруду, а й електрифікувати і розмістити в ній експозицію, присвячену обороні Києва в 1941 році».

Довжина підземних галерей становить 226 метрів, глибина залягання – сім метрів. Споруда розрахована на 11 чоловік гарнізону та 35 чоловік особового складу спостережного пункту. Бойова задача: спостереження за переднім краєм укріпрайону та обстріл підходів до нього по долині річки Віта і мосту через річку в селі Віта-Поштова. На вершині пагорба, в який вписано вогневу споруду, знаходиться давньоруське городище

Звенигород, що вперше згадується у «Повісті минулих літ» (1097 рік). Влітку 1941-го тут розміщувалася радянська артилерійська батарея.

Відкриття музею-ДОТу організатори проекту планують до 9 травня 2013 року. Гасло «Цитаделі» – «Один ДОТ на рік», і вже відновлено три ДОТи Київського укріпленого району. За словами Нетьосова, їхньою метою є повернення із забуття оборонних споруд, що наблизить наших дітей до розуміння подвигу предків.

Аліна ОНОПА

Пам'ятаємо і вшановуємо

Існує непорушний закон життя: народ, як і кожна людина, повинен зберігати пам'ять про своє минуле, знати свою історію, адже без цього важко розуміти сучасність і будувати майбутнє.

У Меморіальному комплексі «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» зібралися всі небайдужі люди, щоб вшанувати світлу пам'ять воїнів, які визволяли землі України від нацистів, і відкрити Естафету пам'яті, присвячену 70-річчю бойового хрещення першого Чехословацького окремого піхотного батальйону під командуванням полковника Людвіка Свободи.

Організаторами заходу були Міністерство культури України, Міністерство освіти і науки, Міністерство внутрішніх справ, Меморіальний комплекс

«Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», громадська благодійна організація «Соколово» (Чеська Республіка) і молодіжна громадська організація «Київський клуб "Червона зірка"».

Зустрічали гостей мелодіями фронткових пісень, військовими маршами у виконанні оркестру Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

В урочистостях брали участь міністр культури України Леонід Новохатько, міністр освіти і науки України Дмитро Табачник, заступник міністра внутрішніх справ України – керівник апарату Сергій Лекарь, заступник Надзвичайного і Повноважного Посла Чеської Республіки в Україні Павел Бучек, перший секретар Посольства Словацької Республіки в Україні Павел Хробак,

Міністр культури України Леонід Новохатько

ветерани Великої Вітчизняної війни, учасники звільнення Чехословаччини, курсанти, молодь.

Із вітальним словом до гостей меморіального комплексу звернувся Леонід Новохатько. Він, зокрема, подякував усім, хто прийшов схилити голову перед пам'яттю воїнів, які загинули 70 років тому, визволяючи Україну від ворогів, і вшанувати героїзм тих, хто сьогодні з нами.

«Український народ завжди пам'ятатиме, що невдовзі після участі в Харківській оборонній операції чехословацька бригада була у складі військ, що визволяли від загарбників столицю України, а її командир – Людвік Свобода – тоді закликав своїх бійців стати за Київ так, як би вони боролися за рідні Прагу й Братиславу. Саме такі приклади навіки скріплюють дружбу між цілими народами та сприяють історико-патріотичному вихованню сучасної молоді», – сказав міністр культури.

Дмитро Табачник зазначив: «70 років тому мужні сини

чеського народу разом із своїми бойовими побратимами з Червоної армії брали участь у визволенні української землі від нацизму під селом Соколово. Цей подвиг, що здійснили чеські воїни, назавжди залишиться у серцях усіх громадян України.

Вічна пам'ять героям, учасникам війни. Нехай їхня слава живе у віках і залишиться в усіх поколіннях».

Сергій Лекарь наголосив: «Ми робимо все для того, щоб

зберегти вічну пам'ять про тих, хто загинув у роки Великої Вітчизняної війни.

Ніхто не забутий, ніщо не забуто».

За його словами, Естафета пам'яті, започаткована в Києві, пройде по всіх областях України, аж до самого Харкова, і 9 травня українці разом із чехами, словаками, поляками, росіянами, білорусами проведуть реконструкцію історичних подій битви під селом Соколово.

З нагоди ювілею битви на Харківщині Павел Бучек від імені прем'єр-міністра Чеської Республіки Петра Нечаса вручив нашим ветеранам пам'ятні листи.

Всіх охочих ознайомили з експозиціями Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», зокрема з документами та світлинами, що ілюструють бойовий шлях чехословацького військового формування, а також із музейною інсталяцією «Пам'ятаємо» (військовим спорядженням і, навіть, залишками землі з-під села Соколово).

Бій під с. Соколово – символ співдружності наших народів у боротьбі проти ворога. Пам'ятаймо ці болісні сторінки нашої історії!

Аліна ОНОПА
Фото авторки

Музейна інсталяція «Пам'ятаємо»

ПРИНАГІДНО

8 березня 1943 року чехословацький батальйон прийняв перший бій із німецько-фашистськими військами біля села Соколово, що на Харківщині, під час якого було знищено близько 300 солдатів і офіцерів противника, 19 танків та шість бронетранспортерів із автоматниками. Втрати батальйону склали 112 бійців і командирів загиблими, 106 – пораненими. Зазнали втрат також радянські частини, що билися проти гітлерівців спільно з чехословаками.

Завдяки героїзму, мужності і самовідданості воїнів ворога було зупинено. Понад 80 бійців батальйону за ці бої нагороджені орденами і медалями.

7 березня 2013 року в Меморіальному комплексі «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» відбулась Міжнародна гуманітарна акція в рамках музейного проекту «Родинна пам'ять про війну».

Співорганізатори акції: Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» та міжнародна громадська організація Міжнародний фонд «Взаєморозуміння і толерантність» – за підтримки Посольства Федеративної республіки Німеччина в Україні.

В заході взяли участь: доктор Ганс Мартін Хінц – президент Міжнародної ради музеїв (ICOM), Дірк Лехельт – керівник відділу культури, освіти та меншин Посольства ФРН в Україні, І. Лушніков – президент Міжнародного фонду «Взаєморозуміння і толерантність», Гаральд Бьоме – професор (м. Мюнхен, ФРН), Ганс-Герман Бьоме – учитель, Ян Бьоме – радіожурналіст (м. Лейпциг, ФРН).

Родинна пам'ять про війну

Династія Бьоме під час зустрічі з працівниками музею

Акція продовжує музейний проект «Родинна пам'ять про війну», який було започатковано у 2012 році. На ній відбулось знайомство з німецькою родиною Бьоме. У роки війни її глава, Йоганн Бьоме, був референтом керівника з сільськогосподарських справ Іванківського гебітскомісаріату (Київська область).

Гаральд Бьоме, син Йоганна Бьоме, – нині один із авторів українсько-німецького проекту «Іванків і Мюнстер у роки Другої світової війни», співупорядник українсько-німецького видання «Люба моя Еллі!..», в основу якого покладено 300 листів Йоганна Бьоме з України до Німеччини під час війни.

У ході заходу до фонду Меморіального комплексу було передано частини родинного архіву: 160 фотографій, географічні карти «Генеральний округ Київ», письмовий настільний набір, план-схема міста Києва, географічна карта «Іванківська область», план-схема міста Іванкова, бланки, довідки, конверти, формуляри тощо. Ці матеріали

дадуть змогу представити погляд «пересічного німця» на окуповану Україну.

Міжнародна гуманітарна акція сприятиме взаєморозумінню між громадянами України та Німеччини, зростанню інтересу до минулого, намагання дізнатися про буденний бік війни та вивченню гуманітарних аспектів історії Другої світової.

Роман СИНЕЛЬНИКОВ
Фото автора

Презентація родинного архіву Бьоме

Відомому фотожурналісту Ігорю Кропивницькому-Рябову виповнилося 85 років. Сьогодні він гість нашої редакції.

— Ігорю Олексійовичу, Ви пройшли цікавий життєвий шлях, сповнений творчих пошуків, як журналіст, фотохудожник, музикознавець, композитор. Як це вдалося поєднати?

— Мабуть тяжіння до творчих звершень передалося мені у спадок від предків, славетного дідуса Марка Кропивницького, геніального актора і драматурга, засновника українського класичного, професійного «Театру світової слави», що на той час було справжнім відкриттям. В епоху, коли царський гніт душив країну, намагався знищити залишки національної культури і більшість населення була неписьменною, театр був чи не єдиною просвітною силою, доступною простим людям, що несла правду в народ. Як казав поет — «Він правди був одвічним другом і ворогом одвічним злу, це давало йому дужі крила, що підносять правду в вишину». Багато також я навчився від мого батька, композитора Олексія Рябова, про нього розповім далі.

Ніколи я не дорікав долі, яка в усьому була щедрою, і передусім вдячний їй за людей, з якими звела мене в житті, людьми неординарними, талановитими. Видатні письменники, актори, художники і композитори, диригенти, вчені, космонавти в різний час ставали героями моїх публікацій, телевізійних репортажів.

Незабутніми залишились в пам'яті численні зустрічі з поетом-академіком Максимом Рильським, щирим другом нашої родини, вечори поезії, що часто траплялися на його дачі, де в творах звучала місія письменників вести людей до щастя і любові. Згадую спілкування з поетом Михайлом Ткачем і композитором Олександром Білашем, що подарувало мені не одну хвилину проникнення у світ творців талановитих пісень, яким судилося довге життя, всенародна любов, згадаймо безсмертні «Два кольори».

Дуже цікавою була зустріч із народною художницею Марією Приймаченко, в селі Болотне Київської області мені вдалося зафіксувати камерою витвори її геніальної уяви, які

ніби випромінювали енергію добра, наївного зачудування світом, емоційне враження від народних казок, легенд. Слава про неї пішла по світах у її виставках. Хворіла Марія на поліомеліт. Я спостерігав, як вона спочатку малювала олівцем контури картини, а надалі вже накладала мазки гуашшю чи аквареллю. Казала, що часто картини з'являлись їй уві сні і вранці одразу відтворювала їх на папері.

Хочу розповісти про мої дружні стосунки з Женею Мирошниченко, талант якої вийшов із глибин народних (вона вчилася в профтехучилищі) і засіяв колоратурним сопрано на всю країну. З нею ми навчалися разом у консерваторії. Пам'ятаю цікавий епізод нашого студентського життя. Якось поступила вказівка зверху допомогти підшефному колгоспу зібрати врожай. І ми, студенти, гуртом, за вказівкою партії, взяли допомогти селянам. Майбутні композитори, диригенти, оркестранти, співаки збирали моркву з-під комбайна і вантажили в ящики, тягали мішки з гречкою, всім діставалося і наприкінці вирішили влаштувати концерт, на який зібралось багато селян із навколишніх сіл. Концерт, пам'ятаю, пройшов із великим успіхом, особливо, коли Женя заспівала «Соловейка» Марка Кропивницького.

А зустрічі з космонавтами були не менш цікавими. Мені вдалося одного разу в генеральному штабі під Кронштадтом брати у них інтерв'ю. А щодо науковців, тут розкрилось широке поле для співробітництва під час підготовки до видання двотомника «Академія наук України».

Поетичний фотоживопис, що веде у світ прекрасного

Зустрічей було багато, цікавих, змістовних, всіх не перелічити.

Про батька — талановитого композитора Олексія Рябова — хочу сказати окремо. Нагородив його Всевишній щасливим даром видобувати яскраві мелодії. Від нього я отримав імпульси відданості музиці. Змалку я брав участь у дитячих концертах, а головне, був безпосереднім свідком як народжувалися і втілювалися у життя на сцені батьківські шедеври. Запам'яталися мені хвилини напрочуд цікавого і захоплюючого процесу створення ним музики, коли він нець його натхнення виплескувався у чарівні звуки мелодій. «Добрий геній оперети», так називали його за значний внесок в історію української музичної культури. «Весілля в Малинівці», «Сорочинський ярмарок», «Майська ніч», «Чудесний край», «Червона калина», «Закохана витівниця» — це далеко не повний перелік його оперет, усього було їх 30. Найкращі незмінно прикрашали репертуар театрів країни. Батько був композитором широкого діапазону, в його доробку симфонії, концерти для скрипки з симфонічним оркестром, танцювальні сюїти, кантати, камерні твори, до того він сам був скрипалем-віртуозом, часто виступав із сольними концертами. І досі в моїй пам'яті звучать нескінченні пасажі, що їх виконував на скрипці батько під час репетицій перед виступами.

Та все ж справжнім покликанням була для нього оперета. Спираючись на глибоко народні музично-театральні традиції, він йшов новаторським шляхом, мав власний творчий почерк, своє бачення драматургії, манеру мелодійного висловлювання, що спиралась на багатобарвні інтонації української народної пісні. Додам, що батько мав унікальну музичну пам'ять, яка так прислужилась колективу Київського театру музичної комедії у роки війни. Під час евакуації театру корабель, на якому була трупа, у Каспійському морі через

шторм ледь не затонув, ящики з нотами, не витримавши кріплення, пірнули під воду і потонули в бурхливих хвилях. Під загрозою опинився не лише репертуар театру, а його існування. Однак батько по пам'яті зумів відновити весь класичний нотний матеріал оперет і театр успішно почав працювати.

Те, що дісталось мені від батька у спадок, відобразилось у моїй діяльності як музикознавця і композитора. Після закінчення консерваторії працював завідуючим літературно-музичним відділом у столичному театрі опери і балету. Висвітлював його діяльність у ЗМІ і по телебачен-

ню, займався видавничою роботою, вдосконаленням лібрето. З'являються мої твори як композитора. Згодом став кореспондентом телебачення. Журналістика перемогла. І ось, я вже спеціальний кореспондент «Агентства Печати Новості» із центром у Москві, вся інформація про Україну іде за кордон. Безперервні відрядження по країні.

— Ігорю Олексійовичу, Ви ще й відомий фотохудожник. Поділіться своїми спостереженнями навколишнього світу.

— У видавництвах країни друкувались мої фотоальбоми — «Буковина», «Київ», «Блакитні плеса України», «Полтава», «Шовкова косиця», «Народні промисли України», «Мальовнича Україна» тощо, також буклети, листівки, плакати, рекламні проспекти.

Доля подарувала мені, фотожурналісту, безліч щасливих доріг і незабутніх зустрічей, я був завжди з камерою напоготові, щоб вхопити сутність людського життя, увічнити неповторну мить, пізнати прояв духовності свого народу, красу природи, що навкруги. Уславити цю красу було моєю мрією, щоб відтворена в світлинах навколишня природа і людина були в нерозривній єдності, щоб у них вирувало життя, національна ідея,

сповнена поетичної настроєності і наповнювала оптимізмом, сподіванням на щасливе майбуття. Хочу вірити, що мої твори допоможуть збагнути начисто, як тануть в тумані зорі й встає, золотіє сонечко на небосхилі і осяває заворожений світ, уявити, як співають птахи, ковтнути чистої водиці з джерельця, почути плескіт струменів водоспаду, шелест листя і шум лісу перед грозою, опинитися в обіймах казкової краси рідної природи, з її свіжим повітрям і пахощами різнотрав'я. І тоді, якоюсь миттю, здається, що ви далеко від бетонно-скляного мегаполісу, від божевільного світу, що

так нахабно вражає наші душі. А освячена Богом душа прагнучиме єднання з рідною землею, з якої черпаємо сили і натхнення, бо природа є джерелом існування всього живого у світі, а людина — невід'ємною його частиною, святий обов'язок якої ревно берегти і примножувати ці скарби, щоб не зникли вони назавжди.

Краса, як відомо, рятує світ, у спогляданні краси в природі відбувається таїнство творення духовності людини, її громадських позицій, світогляду, виховання почуття відповідальності перед сучасниками і нащадками, за свою Батьківщину, свій край, своїх святих. Відбувається злиття долі кожної людини з долею землі, на якій вона живе, бо на кожному клаптику її зберігається історична пам'ять, отой Дух землі, завдяки якому ми звесомь українцями. Відвідайте мою виставку і ви зустрінетесь із дивом, якому немає ціни — красою рідного краю!

Його виставка «Барвистий дивосвіт України» відкриється в Києво-Могилянській академії в суботу 23 березня о 15 годині й діятиме впродовж двох тижнів, до 6 квітня.

Валентин МАКОГОН
Фотороботи
Ігоря КРОПИВНИЦЬКОГО

Краса земна і жіноча – вічність

Саме під такою назвою відкрилася виставка живопису заслуженого художника України, лауреата міжнародної премії ім. Г. Сковороди Івана Святославовича Черниша. Близько 80 творів розмістилися у двох виставкових залах Українського фонду культури, наповнюючи простір весняним подихом.

Відкриваючи виставку, заступник голови правління УФК, заслужений діяч мистецтв України, мистецтвознавець, академік Української академії архітектури Д. Янко підкреслив самобутній живописний талант І. Черниша. У творчій біографії художника понад 20 персональних виставок, які у всій красі розкривають мальовничу Україну, оспівану в пейзажах, портретах, натюрмортах, тематичних картинах.

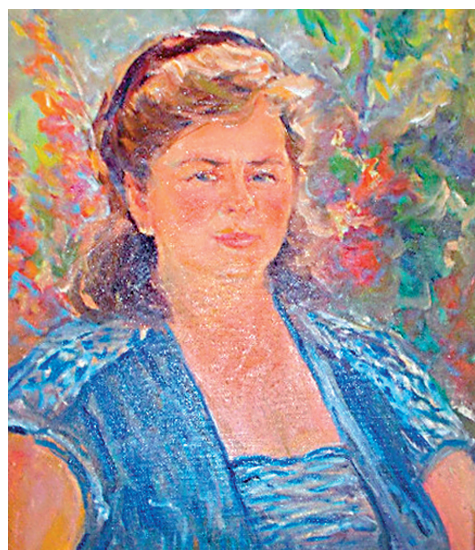
Іван Черниш поєднує творчу діяльність з педагогічною практикою та широкою громадською роботою. Саме в колі самовідданих добровольців фонду, який

«Вікторія»

Головною ознакою творчої діяльності останніх років слід назвати створену раритетну портретну галерею сучасників: письменників, поетів, художників, композиторів. У колекції митця представлені портрети творчої інтелігенції столиці: народної артистки України, піаністки С. Глух; відомого співака, народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка М. Шопши; кіноактора, народного артиста України Б. Брондукова. Вражають яскраві вольові образи державних та громадських діячів, військових представників: маршала С. Горшкова, генерал-полковника Ф. Іщенко, віце-адмірала М. Каплуна, полковника О. Попенка, капітана І рангу В. Михальчука та інших. У серії цих портретів відчувається життєдайна енергетика, внутрішня динаміка, а знайдені ракурси, різноманітні деталі, освітлення – усе сприяє розкриттю характерів.

У багатьох пейзажах художник надає перевагу високому горизонту, так створюється особливий стан величності землі з широкими водними просторами, полями та луками, ознаками сільського життя.

«Надія Захарівна»

очолює Герой України, відомий публіцист, громадський діяч Борис Ілліч Олійник, Іван Святославович слугує на ниві Попечительської Ради за програмою «Нові імена України». Слід віддати належне і його активній діяльності як члена Наглядової Ради, цієї добродійної організації вже протягом 25 років.

Про енергійну натуру І. Черниша, його пульсуючий характер, уміння підкреслити яскраві особливості природи, розповів заслужений діяч мистецтв України, живописець М. Шелест. Ось і поєдналися на полотнах митця краса земна – у таких панорамних творах, як «Кримський мотив», «Над річкою Удай», «Тихе плесо» та краса жіноча – у сяючих посмішках красунях на портретах «Сонечка», «Оксана», «Весна», «У Марії свято» та ін.

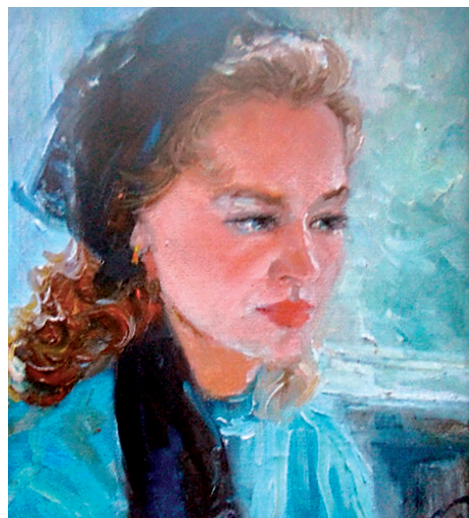

«У Марії свято»

Він немов запрошує нас у край яскравої зелені, чистого повітря, спокою дібров та березових гаїв. Відчувається, як митець захоплений обраними краєвидами і знаходить у них істинне творче джерело натхнення.

Народився І. Черниш у с. Глинівці на Житомирщині, де й відчув з дитинства потяг до мистецтва. Ось чому у творах «Дорога до мами», «В рідних краях», «Надвечір'я», «Український мотив», «Дідові помічники», «За селом» червоною стрічкою проходить ліричне сприйняття оточуючого світу, особлива щирість і людяність. Поліські краєвиди зігрівають серце, нагадують батьківську хату, викликають ностальгію за родинним теплом.

У 70-х роках І. Черниш виконав чимало творів декоративно-прикладного мистецтва, зокрема для приміщення Київського вищого військово-морського політех-

«Оксана»

нічного училища, в якому він працював головним художником, де митець розкрився як майстер динамічних багатопланових композицій.

Окремим захопленням художника є морська стихія та люди, пов'язані з нею. Представлена виставка говорить про академічні знання, якими володіє художник, і не даремно, бо І. Черниш закінчив Одеське художнє училище та Київський художній інститут (нині Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури).

На відкритті виставки було чимало друзів на чолі з заступником голови Всеукраїнської асоціації ветеранів-підводників М. Смоліним. З добрими спогадами виступив голова Спілки ветеранів війни Києво-Святошинського району А. Пастовенський. У виступах друзів, учнів, колег по мистецтву червоною стрічкою відзначилися такі риси художника, як доброзичливість, уміння

товаришувати, цінувати дружбу та самовіддане слугування мистецтву. Так, капітан І рангу С. Васицький вдячний долі, що звела його з І. Чернишем, бо саме від нього він отримав перші знання з образотворчого мистецтва, що й вплинуло на його подальшу долю як художника.

Понад 36 років займається митець творчою діяльністю й водночас успішно передає свої знання молоді. Іван Святославович Черниш – доцент кафедри графіки НТУУ «КПІ». Про його плідну педагогічну діяльність розповів директор видавничо-поліграфічного інституту КПІ, професор, заслужений діяч науки і техніки П. Киричок. З добрими побажаннями виступили художник К. Чепига, заслужений діяч культури України В. Жельченко. Відомий поет-пісняр, лауреат численних літературних премій, заслужений діяч мистецтв України М. Луків підкреслив силу духу та джерело творчого натхнення митця. А це жінки, берегині роду людського, представлені галереєю жіночих портретів. Виставка має свою ознаку, бо поруч із живописом глядачі побачили твори племінників І. Черниша – фотосесію Антона Дмитренка та твори декоративно-прикладного мистецтва, виконані в техніці голландського плетіння Наталії Дмитренко.

Окрасою заходу став чудовий спів солістки Національної філармонії України, заслуженої артистки України Ольги Чубарової та солістки Національної опери України Людмили Семінішин у супроводі народної артистки України Світлани Глух.

Так киянки та гості столиці отримали прекрасне привітання від поціновувача прекрасного, художника Івана Черниша.

Валентина ЄФРЕМОВА,
мистецтвознавець
Фото авторки

«Сонечка»

Відроджено пам'ятки

15 березня у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкривається виставка реставрованої кераміки та авторського живопису Наталії Ревенко «Повернення краси», яка презентує твори з колекції музею, відроджені до експозиційного вигляду руками талановитого майстра.

Представлено понад 50 відновлених пам'яток, що зберігаються у фондах Національного

музею українського народного декоративного мистецтва. До них додаються фотографії, за якими можна простежити процес реставрації. Більшість предметів експонуються вперше.

Наталія Ревенко закінчила Одеське державне художнє училище ім. М. Грекова, Херсонський державний педагогічний інститут ім. Н. Крупської та Державну академію керівних кадрів культури і мистецтв. Нині завідує навчальною

лабораторією кафедри техніки і реставрації творів мистецтва відділення реставрації скульптури та творів декоративно-ужиткового мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури. Одночасно працює як художник-реставратор у Національному музеї історії України та Національному музеї українського народного декоративного мистецтва, а також викладає на кафедрі

мистецтвознавства та експертної діяльності Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.

Наталія Ревенко є членом музейних науково-реставраційних рад, учасником багатьох науково-реставраційних виставок і конференцій та автором навчально-методичних програм із реставрації творів кераміки.

Вона відновила та повернула до експозиційного вигляду багато пам'яток із різних музеїв України, антикварних салонів і приватних колекцій. Серед

них – унікальні предмети трипільської доби, складні твори з фарфору, фаянсу, кераміки. У Національному музеї українського народного декоративного мистецтва з 2005 до 2012 року Наталія Миколаївна відновила понад 60 пам'яток кераміки та п'ять фарфорових виробів. Деякі з них отримали постійне місце в експозиції музею. Творча співпраця музею і талановитого реставратора триває.

Виставка працюватиме до 15 квітня 2013 року.

Мюнхенська зустріч Родіона Щедрина і Кирила Карабиця

Концертом мюнхенського оркестру Баварського радіо, що відбувся наприкінці лютого у Принцрегентен-театрі, диригував молодий, всесвітньо відомий український диригент Кирило Карабиць.

Це був незвичайний концерт-зустріч митців. На сцені, у перервах між виконанням «Камаринської» Михайла Глинки, «Моцартіани» Петра Чайковського, вступу до опери «Хованщина» Модеста Мусоргського відбувалося живе спілкування сучасників: російського класика ХХ століття, композитора Родіона Щедрина, українського диригента Кирила Карабиця та німецького філолога, дослідника російської історії культури Йоханнеса Гроцкі. Ключову ідею неординарної для мюнхенської публіки імпрези можна визначити як безперервний, історично обумовлений взаємообмін російської і німецької культур. А функція наведення мостів у цьому культурному діалозі часто випадала українцям.

Нагадаємо, що Кирило Карабиць отримав особливу пошану у німців за запис знайдених у фондах архіву Берлінської співацької академії опери-серенади Георга Філіпа Телемана

Родіон Щедрін

«Пастораль на музиці» та «Страстей за Іоанном» Карла Філіпа Емануеля Баха. Але насамперед він прославився у Німеччині як блискучий диригент концертних програм оркестрів Франкфуртського і Мюнхенського радіо, Берлінського й Фрайбурзького симфонічних оркестрів.

Останніми роками Кирило Карабиць активно співпрацює з Родіоном Щедрином, який уже понад двадцять років мешкає у Мюнхені. Молодий український музикант періодично диригує і записує твори метра. У мюнхенській імпрезі диригент

представив Концерт для фортепіано № 6 Щедрина (2003 р.), який виконала з оркестром солістка Анна Гуарі – уроджена росіянка, визнана у Європі інтерпретаторка сучасної музики. Твір продемонстрував риси пізнього стилю композитора. Під час розмови Карабиць зі Щедрином створювалося враження, що маестро шифрує зміст свого опусу і жартома вводить публіку в оману. Програму Concerto lontano (з італ. – віддалений, відсутній, нечіткий, дистанційний) автор коротко визначив як спогад або ландшафт. Натомість медитативність звучання опусу абсолютно віддалена від пейзажності. Його структура насправді вирізняється нечіткістю, що нагадує характерну композиторському мисленню монтажність. При цьому наскрізна активна моторика, поліритмічна остинатність, моменти діалогічних загравань фортепіано з оркестром видалися такими ж далекими від заспокоєння або дистанційного сприйняття світу, як і сам 80-річний маестро, котрий перебуває у прекрасній формі й доброму гуморі.

«Камаринська» та увертюра до «Руслана і Людмили» Михайла Глинки обрамлювали

Кирило Карабиць

концерт. Оркестр озвучив їх ефектно, артистично, – наче прекрасну мить, відображену у нескінченному космосі краси, молодості й радості світовідчуття. Очевидно, саме такі складові таланту Кирила Карабиця народжують енергетичну легкість спілкування, яка відразу знаходить відгук у музикантів. Навіть у диригентському жесті відчувалася магія, що впливала на оркестрантів і слухачів. Після концерту артисти оркестру Мюнхенського радіо зауважили у розмові, що двох репетицій з Кирилом їм замало, – йшлося не про шліфування творів, а рідкісні моменти гармонії творчої співпраці.

Кирило Карабиць уміло поєднує в роботі з музикантами творчу толерантність із французькою галантністю, слов'янську сердечність з українською шляхетністю. Комплекс умінь і вдачі диригента підкорили оркестри з різних куточків світу: Оклендський філармонійний оркестр Нової Зеландії, філармонійні колективи Сіднея, Токіо, фінського міста Тампере, Бразильський симфонічний оркестр міста Сан-Паулу, Гайдн-оркестр міста Больцано, Ліонський симфонічний, Норвезький симфонічний міста Ставангер тощо.

Довірливі стосунки мюнхенських оркестрантів із диригентами, як відомо, є далеко не само собою зрозумілим фактом, а, швидше, рідкістю, якщо пригадати сумну історію розриву оркестру Мюнхенської філармонії з Крістіаном Тілеманом або дострокове завершення контракту Баварської державної опери з Кентом Нагано. До речі, Борнмутський симфонічний оркестр, де нині працює Кирило Карабиць, продовжив контракт із диригентом до 2016 року.

Аделіна ЄФІМЕНКО,
Мюнхен

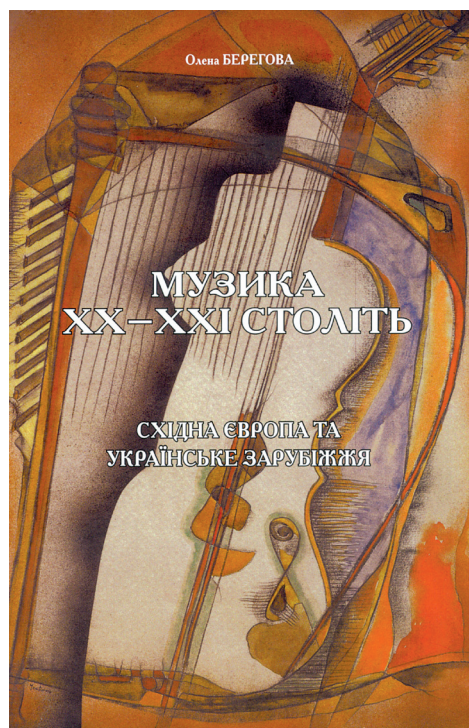
Вийшла друком перша частина чотиритомного підручника Олени Берегової «Музика ХХ–ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя» (Київ, 2012. – 294 с.). Появу книжки приурочено до 100-річчя Національної музичної академії України імені Петра Чайковського.

У наш час надстрімкого розвитку інформаційних технологій поновому постають і питання викладання музично-історичних дисциплін у вищих навчальних закладах. Нині, якщо не в бібліотеках, то в інтернет-ресурсах доступні практично будь-які матеріали для укладання й ілюстрування курсів з історії музики – не лише книги, статті, ноті і партитури, а й аудіовізуальні файли. До того ж, цей масив щодня, щогодини поповнюється свіжими дослідженнями, виданнями, виконавськими й постановочними інтерпретаціями.

Тож яким має бути сучасний підручник з історії музики для вищих мистецьких навчальних закладів? Варіантом відповіді на це питання є книжка доктора мистецтвознавства, професора кафедри історії української музики, проректора НМАУ імені Петра Чайковського Олени Берегової. Видання укладено за відповідним курсом, який авторка отримала з рук свого викладача – доктора мистецтвознавства, професора Маріанни Копиці (їй, як людині, що започаткувала цей курс у музичній академії, й присвячено дану працю) і нині читає його студентам академії вже кілька років поспіль.

Олена Берегова поставила перед собою, без перебільшення, титанічне завдання, яке зазвичай виконувалося колективом авторів, – охопити і

Охопити неосяжне

представити розвиток професійної академічної музики на широкому географічному ареалі (Росія, Польща, Чехія, Румунія, Фінляндія, Азербайджан, Вірменія, Грузія, Латвія) протягом понад столітнього часового відтинку. Задум, здавалось би, вкрай важко піддається здійсненню не лише з огляду на величезний обсяг інформації, а й через відому несинхронність процесів розвитку різних музичних жанрів та актуальних стильових тенденцій у складних суспільно-політичних реаліях згаданих країн. Утім, як видно з

першої частини підручника, присвяченої розгляду музичної культури Східної Європи першої третини ХХ століття, дослідниці вдалося систематизувати такий розмаїтий матеріал.

Питання періодизації – найпершу складність – авторка вирішує, спираючись на усталений в сучасній науково-педагогічній практиці поділ ХХ століття за третинами: досить-таки умовний, проте в даному випадку чи не єдино прийнятний. Дуже важливим є також початковий перший розділ книжки, де висвітлюються загальні тенденції розвитку музичної культури у Східній Європі в першій третині минулого століття. Стисло, майже конспективно тут подається панорама усіх найважливіших філософсько-культурологічних ідей, стильових течій (розкладаються «по полицях» усі різноманітні «ізми», розрізнення яких нерідко є складним для студентів). Окрему увагу (і це зрозуміло, оскільки більшість матеріалу підручника стосується творчості композиторів колишніх республік Радянського Союзу) приділено виваженому, незаідеологізованому розглядові радянської культурної політики того періоду, огляду музичних асоціацій 1920-х років і доробку композиторів-авангардистів.

Наступні три розділи видання висвітлюють найважливіші явища і тенденції розвитку, відповідно, симфонічної творчості, музичного театру, кантатно-ораторіальної й камерної музики, доповнені оглядом провідних ідей тогочасної музичної науки. Авторка, знову

ж таки, вдається до конспективного викладення, подаючи у кінці кожного розділу розгорнутий список додаткової літератури, звернувшись до якої, можна ознайомитися з аналізом музичних творів та отримати детальніші відомості з тієї чи іншої тематики. Ретельно укладені й питання для самоперевірки – обов'язковий атрибут будь-якого навчального видання.

Ще одна проблема – необхідність виокремити в узагальнюючій музично-історичній праці постаті композиторів – теж знаходить вирішення у книзі Олени Берегової: їхні творчі портрети подаються у додатках, що містять також оперні й балетні лібрето і нотні приклади. З поля зору дослідниці, на жаль, випала постать Бели Бартока (у розділі, присвяченому музичному театру, розглядається лише його опера «Палац герцога Синя Борода») – композитора, роль якого для становлення новітньої угорської композиторської школи і розвитку музичного мистецтва східноєвропейського регіону важко переоцінити.

А загалом підручник подає цілісну картину еволюції музичного мистецтва початку минулого століття, є досить компактною і зручною для студента «системою навігації», «картою» із чітко визначеними орієнтирами, що не дасть читачеві заблукати й потонути в сучасному морі музично-культурологічної інформації. Залишається побажати авторці сил та наснаги для завершення її грандіозного задуму і сподіватися на вихід найближчим часом наступних трьох частин підручника.

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

Порив та подолання

(до 75-річчя з дня народження народного артиста України Григорія Кононенка)

В офіційній біографії Григорія Йосиповича Кононенка можна прочитати: **актор, режисер, педагог. Його особливої людської, кононенківської вдачі вистачало в рівній мірі на всі три зазначені іпостасі.**

І ця його органічна діяльність – артист, режисер, педагог – відбувалася у різні роки в Харкові, Дніпропетровську і Києві. Він ставив вистави в театрах Миколаєва, Кривого Рогу, Хмельницька, Житомира, Запоріжжя, Луганська, вів курси акторської майстерності у Дніпропетровському театральному училищі та Київському інституті театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого. За понад 40-річну творчу діяльність різнобарвна палітра Г. Кононенка нараховувала майже сім десятків вистав, що вирізнялися яскравою метафоричністю, оригінальністю трактування драматургічного матеріалу, художньою довершеністю.

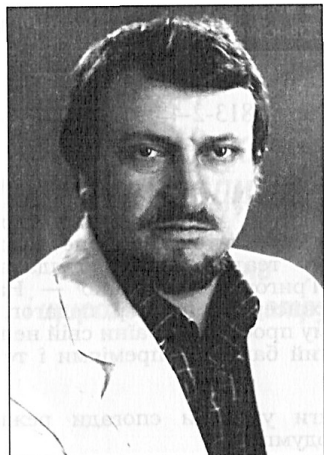
А починалось усе в Харкові, де Григорій Кононенко навчався в Інституті мистецтв імені Івана Котляревського, у майстерні знаного майстра сцени режисера Ф. Александріна. Харківська театральна школа, з її романтизмом з одного боку і напруженням багатьох громадських пристрастей – з іншого, була близькою, зрозумілою майбутньому режисеру. Його студентські роботи: «Овод», «Гамлет», «Фауст і смерть», «Антигона» характеризувалися намаганням створити свою версію відомого твору. Режисерські спроби Кононенка знаходили схвальні відгуки викладачів інституту та критики. Його «Антигону» показали в Києві та Москві. Ця робота отримала диплом I ступеня в огляді кращих студентських робіт, і здібний випускник інституту мистецтв отримав запрошення до Харківського академічного драматичного театру імені Тараса Шевченка, де за три роки роботи поставив шість вистав за творами сучасних українських авторів: П. Загребельного, А. Школьника, О. Канєвського, В. Антонова, Л. Галкіна, В. Мелюхи та інсценізацію «Тарас Бульба» за М. Гоголем.

Але неспокійний, пошуковий характер молодого режисера потребував бурхливої, різнобарвної, сповненої далекоглядності напруженої діяльності. І після нетривалої роботи в Харкові він вирішив поїхати до Дніпропетровська, де планувалося відкриття нового театру юного глядача, і куди Кононенко запросили головним режисером.

У новому Дніпропетровському ТЮГу було багато творчих, організаційних, громадських справ. У кожній із них він не боявся викладатися до кінця. Робив усе пристрасно, з азартом і

ТЕАТР Григорія Кононенка

Пам'яті Народного артиста України Григорія КОНОНЕНКА присвячується

невіддільним, тільки йому притаманним куражем та гумором.

Мабуть, усе ж таки основним його творчим доробком був створений у 1969 році театр юного глядача у Дніпропетровську. За п'ятнадцять років роботи в цьому колективі Кононенко поставив 30 різножанрових спектаклів – від казки С. Михалкова «Зайчесько-задавака» до драми з високим трагедійним звучанням «Я прийшов дати вам волю» за В. Шукшиним і «Брат Альоша» за Ф. Достоєвським.

На думку автора цих спогадів, ТЮГ у Дніпропетровську на початку 70-х років минулого століття повністю відповідав естетичним і художнім принципам майбутнього Молодіжного театру, який народився в Україні наприкінці 1990 років. Від ТЮГів Молодіжний відрізнявся більш широкими репертуарними рамками, а також багатотематичною, різножанровою спрямованістю.

Саме особливий театр, не просто ТЮГ для дітей і підлітків, а театр для молоді, для майбутніх громадян, із сучасними поглядами, з різноманітним, багатим духовним світом, з розумінням таких вічних істин як добро і зло, віра і надія, любов і ненависть, будував зі своїми однодумцями-акторами, черговими режисерами, художниками, композиторами і диригентами (у театрі існував живий оркестр) Григорій Кононенко. Поступово, з великою напругою душевних і фізичних сил, перебуваючи в постійному пошуку, дніпропетровці-тютівці створили драматичний сучасний театр – яскравий, метафоричний, видовищний, пристрасний.

На прем'єри Григорія Кононенка у Дніпропетровську чекали: глядачі з радісним хвилюванням, театральна громадськість, представники ЗМІ з професійною зацікавленістю, а обласне керівництво культурою з тривогою, бо цей Кононенко – такий негнатовний і непередбачуваний. Стверджує, що юним глядачам потрібен серйозний репертуар, що вони добре сприймають вистави, де треба думати, розмірковувати разом з героями і разом з ними вирішувати для себе численні життєві питання: «Недоросток» Д. Фонвізіна, «На всякого мудреця доволі простоти» О. Островського, «Бурею народжений» Ю. Принцева, «Репортаж, писаний під шибеницею» за Ю. Фучиком (літературна композиція Г. Кононенка), «Комуніст» Є. Габриловича, «Божественна комедія» І. Штока. Ця вечірня вистава для дорослих глядачів, а також знамениті тютівські капусники у свята Міжнародного дня театру або ювілейні поздоровлення колег у Г. Кононенка перетворювалися у справжні вечори сміху. Репризи з «Божественної комедії» та цитати з капусників розлітались по всьому Дніпропетровську.

У репертуарній політиці головний режисер завжди органічно поєднував сучасність і класику. Г. Кононенко і всю постановочну групу вирізняла щира зацікавленість надзвичайно сильними духом людьми. Герої його вистав яскраво доводили, що є у світі люди, які в будь-який час і за будь-яких обставин живуть за своїми законами. У роботі режисера Г. Кононенка головне місце належало темі створення образу позитивного героя. І тут режисерський театр

набував особливої образної виразності, яскравої метафоричності. Порив, самовідданість, подолання труднощів на життєвому шляху і в собі – ця героїчна тема завжди турбувала творчу фантазію Г. Кононенка. Він знаходив для неї небуденні, виразні і змістовні рішення. Різні за жанром і тематикою драматичні вистави були позбавлені прямолінійного, плакатного пафосу.

Вистава «Я прийшов дати вам волю» за В. Шукшиним набуває особливої життєвої мудрості, де зміст людського життя режисер зосереджує між двома точками у сцені страти Разіна. Герой іде по червоній доріжці, падає на одне коліно, потім на друге і закінчує свою земну путь під патетичну музику симфонічної поеми Д. Шостаковича «Степан Разін». Раптом музика різко обривається, на сцені і в залі встановлюється пронизлива абсолютна тиша. А через хвилину вона прорізається схвильованою молитвою хлопчика-калічки «Прости, грішних, Господи...» Цей відкритий фінал режисер шукав довго – від перепоного келиха людських страждань до бунту, жадоби волі, справедливості, до плахи і молитви – такий життєвий шлях Разіна. Але фінал не дає нам відповіді – що буде далі. Може – новий бунт, може, примирення і молитва. Кожен це вирішує для себе сам.

Ця вистава з дня прем'єри набула численних позитивних відгуків, стала переможцем огляду кращих вистав у сезоні 1982–1983 рр. Як лауреат конкурсу вистава дніпропетровських тютівців була показана на сцені театру ім. Лесі Українки в Києві. Прийом київського вимогливого глядача був зворушливим. Успіх був безперечний. Окрилені тютівці повернулися додому. А невдовзі Григорій Кононенко отримав запрошення Міністерства культури на роботу в Київський академічний театр російської драми ім. Лесі Українки. Після тривалих роздумів і повторного запрошення він у 1984 р. прийняв рішення про переїзд до Києва, де обійняв посаду головного режисера театру ім. Лесі Українки.

Треба відмітити, що вистави Г. Кононенка у Дніпропетровську вирізнялись влучним і точним акторським ансамблем. У театрі всі довіряли своєму художньому лідеру. Головний режисер міг зробити будь-який епізод творчого процесу цікавим. Особова ансамблевість будувалась на довірі режисерів і партнерам, які обіймають спільну художню ідею і шукають принципи її втілення. Визнаними майстрами сцени, яких виховав режисер, були актори – заслужені артисти України Володимир та Віра Макогоні, Анатолій Черепенко, Олександр

Ткаченко, Ігор Авраменко, Любомир Аполоніс, артисти Віра та Дмитро Пахманови, Іван Кривошапов, Григорій Гринюк, Раїса Соломка, Олексій Герасимов та інші. Піклувався Г. Кононенко і про поповнення трупі. Набрив тютівський курс у Дніпропетровському театральному училищі і після закінчення навчання тютівці другого призову, як вони себе називали, прийшли до складу театру. І набула ансамблевість зміцнювалась і розвивалась.

У 1980-ті роки увагу Г. Кононенка привернули сучасні автори. Він у поставлених на сцені театру ім. Лесі Українки виставах («Я, звичайно, людина маленька» М. Гараєвої, «Іван і мадонна» О. Дударєва, «Мар'я» О. Кудрявцева, «Я прийшов дати вам волю» за В. Шукшиним) продовжував свою головну тему. Яскравою, веселою, з дотепними персонажами вийшла у Г. Кононенка вистава для юних глядачів «Скарби Флінта» за Р. Стівенсоном.

Паралельно з роботою в театрі ім. Лесі Українки режисер з перших днів перебування в Києві розпочав співпрацю з Державним інститутом театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого – вів курс акторської майстерності та режисури драми. Григорій Йосипович завжди надихала робота з молоддю. Його талант режисера-педагога з кожним роком міцнів, досвід викладача накопичувався і збагачувався, тому у 1989-му році він вирішив цілком присвятити себе вихованню майбутньої акторської зміни, залишивши роботу в театрі ім. Лесі Українки.

Натхненною, радісною була робота майстра зі студентами, коли разом шукали ключ до відкриття законів творчості таких різних авторів як: І. Карпенко-Карий («Сто тисяч»), Б. Брехт («Тригрошова опера» – угорський курс), Леся Українка («Касандра»), Ж.-Б. Мольєр («Ваш покірний слуга», «Вітвіки Скопена»), Т. Шевченко («І мене в сім'ї великій» – літературно-драматична композиція Г. Кононенка).

А якщо додати до цього списку студентських робіт паралельно поставлені вистави Г. Й. Кононенка в численних театрах України, то портрет неспокійної, творчої режисерської душі майстра, який покинув цей світ у 2006 році, а народився в березні 1938 року, знайде свої життєві межі. А його жартівливий девіз: «Ударимо горем, хлопці, об землю і станцюємо гопака» живе і надихає. Як кажуть його артисти, поки ми його пам'ятаємо, він живий.

Тетяна ШПАКОВСЬКА,
член Національних спілок
журналістів та театральних
діячів України

Платон Олександрович Білецький (1922–2001) – мистецтвознавець, художник, педагог, народився в творчій родині. Доктор мистецтвознавства (1971), професор Української академії образотворчого мистецтва і архітектури (1969), заслужений діяч мистецтв України, член-кореспондент Національної академії наук України, дійсний член Академії мистецтв України, лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка (1981). Нагороджений медалями «В пам'ять 1500-річчя Києва», «Ветеран праці», срібною медаллю Академії мистецтв СРСР. П. Білецький – автор понад 200 наукових праць, зокрема 15 монографій і видань альбомного типу.

Гостинна кімната шляхетної родини Білецьких на Нікольсько-Ботанічній нагадувала музейну експозицію. Але серед стелажів з раритетними книгами, старовинних меблів, живописних полотен та інших предметів старовини, кожен з яких мав свою історію і пережив з родиною Білецьких різні часи – голод, евакуацію, переїзд із Харкова до Києва по закінченні війни, плинуло звичайне повсякденне родинне життя. Помешкання було прикрашене картинами, особливою теплою віяло від портрета дружини з немовлям та народною картинкою «Козак-Мамай». Цей твір був доленосним, бо саме українська народна картина стала темою захисту його кандидатської дисертації (1961).

Зустрічі в домі Білецьких відбувалися за великим столом під старовинним абажуром, що створювало особливу затишну і дружню атмосферу, панував настрій вишуканого мистецтва, кожного разу виникав непередбачений перформанс. Нашому випуску ще довелося слухати лекції Платона Олександровича Білецького в приміщенні Художнього інституту, але наступні покоління вже приїздили до нього додому. Його лекції були настільки цікавими, що ніхто їх не прогулював, а навпаки – в аудиторії завжди були присутні люди, які просто приходили послухати Білецького. Виважені висловлювання, педагогічна майстерність викладання предметів робили кожну зустріч, бесіду знаковими. Однією фразою він умів характеризувати цілу епоху, дати змістовну

Пам'яті Вчителя

характеристику напрямку, стилю в мистецтві. Платон Олександрович досить шанобливо звертався до співбесідника, а до студентів завжди звертався на «ви». Відчувши бажання розібратися у питанні, завжди тактовно направляв бесіду до логічного завершення, спрямовану на подальше дослідження. З вдячністю згадують свого викладача й ті, кому пощастило писати курсові або дипломи. Самі захисти перетворювалися на наукові конференції.

Платон Олександрович народився і виховувався в творчій родині. Мати Марія Ростиславівна добре знала французьку та німецьку мови, викладала в гімназії та реальному училищі Харкова. Від бабусі Софії Андріївни Зерниченко Платон Білецький отримав любов до українських

працями впроваджується в життя благородна справа повернення на Батьківщину втрачених видатних особистостей. Ось і повна характеристика П. Білецького, якому небайдужа правда української історії.

Науково-дослідницька праця вченого втілювалася, починаючи з кінця 1950-х років, у створенні монографії «Георгій Нарбут», фундаментальні праці «Козак Мамай – українська народна картинка» (кандидатська дисертація), «Українське мистецтво XVII–XVIII ст.» та «Український портретний живопис XVII–XVIII ст.» (докторська дисертація). Ось він, знайдений камертон узагальнення важливого періоду мистецтвознавчої науки України, з джерел якого живиться не одне покоління дослідників, пишуться наукові доробки, захищаються дипломи, розроблюються монографії.

П. Білецький протягом свого життя зміг вивести дослідження українського образотворчого мистецтва на широкий рівень обізнаності. Вагомий теоретичний світогляд та досконалі практичні знання в галузі технологій різноманітних видів образотворчого мистецтва вивели вченого в коло авторитетних фахівців з українського та світового мистецтва

У коло творчих розробок Платона Олександровича, окрім глибин розвитку українського живопису, входило і східне та західне мистецтво, особливо Китай та Японія. Цей інтерес був втілений у монографії «Китайське мистецтво» та популярній книзі для дітей і юнацтва про творчість японського художника Хокусая «Одержимий рисунком».

П. Білецький по суті проклав шляхи для початківців у вивченні основ образотворчого мистецтва не тільки теоретично, а й практично, створивши підручник з основ малювання. Білецький, не чекаючи відлиги на духовній ниві радянської України, відкрив широкому

пісень, народної творчості, літератури. Батько, Білецький Олександр Іванович, за фахом був істориком літератури. Коло інтересів вченого було дуже широким і різноманітним, що передалося синам: старшому Андрієві і молодшому – Платонові. З дитинства братів оточувала величезна і різноманітна бібліотека, в якій можна було знайти все – від історичних та літературних галузей до біології, історії мистецтва і навіть фоліантів з окультизму. В більшості випадків, коли сини зверталися до тата з якимось питанням, він адресував їх до конкретних джерел у бібліотеці. Завдяки цьому у хлопців потроху розвинулися дослідницькі навички, які потім перетворилися в спосіб життя – обидва брати стали вченими.

Блискуча гуманітарна освіта, яку отримав Платон Білецький вдома, була продовжена в Харківському художньому училищі. У воєнні роки навчався в евакуйованому до Томська Ленінградському театральному інституті. А вже у повоєнні роки П. Білецький вступив на 3-й курс Московського художнього інституту. Коли батьки переїхали до Києва, Платон Олександрович вступив у Державний художній інститут на живописний факультет, який успішно закінчив.

У творчому доробку П. Білецького є різноманітні твори: портрети, пейзажі, жанрові композиції. Деякі з них зберігаються в музеях України, в родинній

колекціях. Твори Білецького виставлялися на п'яти республіканських виставках, серед яких XI Всеукраїнська, до 300-річчя возз'єднання України з Росією, ряд пересувних по Україні. Слід відзначити портретні доробки: актриси Л. Руденко, письменників І. Франка, М. Гоголя, заслуженого артиста Ю. Шумського, академіка Д. Яснопольського.

Платон Олександрович писав статті, наукові книги про речі, що його цікавили. Це був напрямок непростий, маловідомий частіше зовсім невідомий. Так заслугою П. Білецького безумовно є розгляд актуальних завдань у мистецтвознавчій науці України. Його хвилювало питання заслуженого місця українського мистецтва у світовому художньому процесі. Про що й свід-

П. Білецький протягом свого життя зміг вивести дослідження українського образотворчого мистецтва на широкий рівень обізнаності. Вагомий теоретичний світогляд та досконалі практичні знання в галузі технологій різноманітних видів образотворчого мистецтва вивели вченого в коло авторитетних фахівців з українського та світового мистецтва. Білецький по праву вважається засновником власної мистецтвознавчої школи. Вимогливий до себе, він не давав спуску своїм підопічним. А всебічно важиває думка вченого завжди підводила ризик у дебатах та на захистах дипломів.

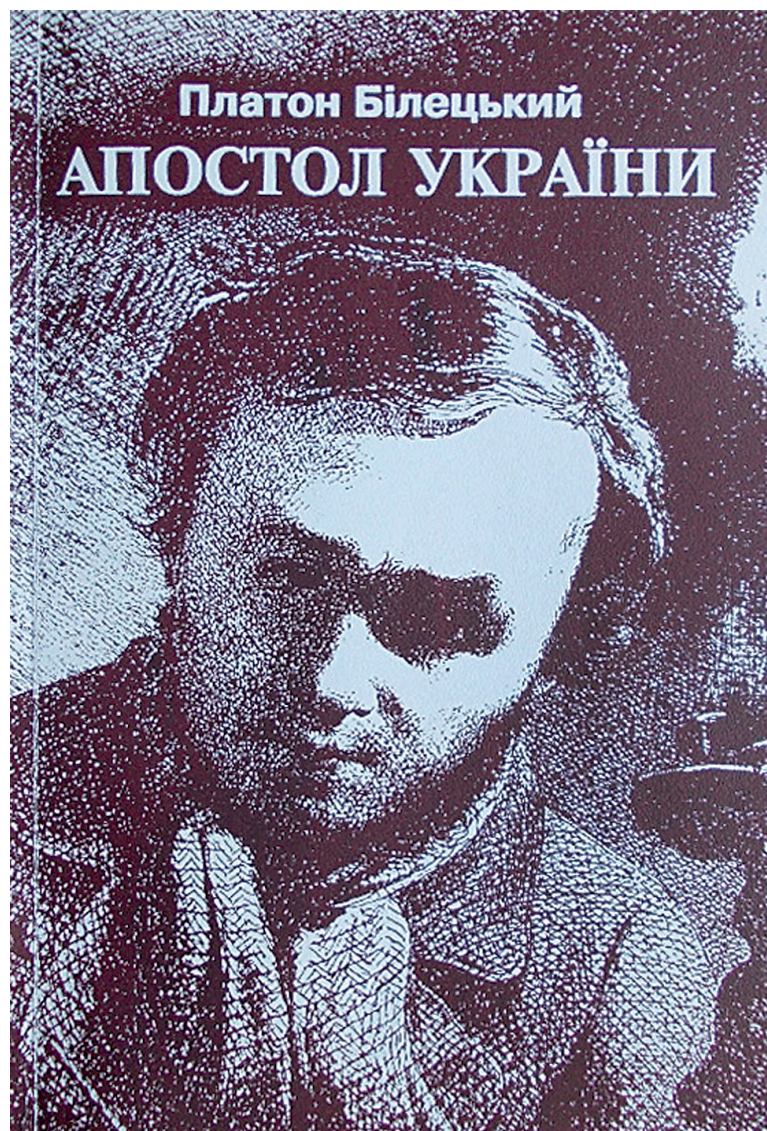
Паралельно із педагогічною та науковою діяльністю П. Білецький у 1949–1959 роках працював на керівних посадах у Київському музеї західного та східного мистецтва, Літературно-меморіальному будинку-музеї Тараса Шевченка у м. Києві, що підживлювало наукові ідеї. Саме в цей час зародився його інтерес до Кобзареві спадщини. Низка наукових розвідок стала вагомим внеском в українське шевченкознавство.

Платон Олександрович страждав на невиліковну хворобу, яка з роками прогресувала. Тому в родині існував свій графік життя. Створеними дружиною Гориславою Михайлівною належними умовами визначалася наукова, творча та громадська діяльність вченого.

У домі Білецьких завжди були відкриті двері для друзів. Так було і при батькові, коли велись бесіди з М. Рильським, П. Тичиною, композиторами, численними представниками театральної сцени столиці. Частими гостями були Л. Владич, П. Говдя, О. Криволапов, А. Заварова, Л. Міляєва, працівники видавництва, журналісти, художники. У 1998 році видавництво «Стилос» надрукувало книгу П. Білецького «Апостол України» на кошти онуки Марії.

Але дійсно Апостолом в образотворчій науці був для багатьох із нас Платон Олександрович Білецький.

Але дійсно Апостолом в образотворчій науці був для багатьох із нас Платон Олександрович Білецький.

Валентина ЄФРЕМОВА мистецтвознавець, заслужений працівник культури України

Масштабна шевченкіана

5 березня 2013 року в Національній парламентській бібліотеці України відбулася презентація перших двох томів масштабного науково-довідкового проекту Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАНУ, приуроченого до 200-річного ювілею Великого Кобзаря, – «Шевченківської енциклопедії» в шести томах.

Національна парламентська бібліотека України спільно з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України в рамках бібліотечних Шевченківських студій, започаткованих у бібліотеці з 2010 року, під час дев'ятого засідання студій представили широкий громадськості перші два томи «Шевченківської енциклопедії». Унікальне видання було підготовлене за державним замовленням на випуск видавничої продукції Національної академії наук України та побачило світ на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за програмою «Українська книга – 2012».

Керівник проекту «Шевченківська енциклопедія» – Валерія Смілянська, автор передмови – академік НАНУ Іван Дзюба. До складу редакційної колегії видання увійшли провідні вчені-літературознавці: М. Г. Жулинський (голова), М. П. Бондар, О. В. Боронь (відповідальний секретар), С. А. Гальченко, П. Ю. Гриценко, І. М. Дзюба, Р. Я. Пилипчук, Г. А. Скрипник, В. Л. Смілянська (заступник голови), Д. В. Стус, Н. П. Чамата.

Творці «Шевченківської енциклопедії» спромоглися всебічно представити геніальну постать Тараса Шевченка – поета і художника, висвітлити його визначальну роль у суспільному житті українського народу. Перший том енциклопедії містить 1142 статті, другий – 1081 статтю, де можна знайти основні відомості про життя, творчість і особистість Тараса Шевченка.

У виданні розповідається про епоху й оточення українського Пророка, його місце в національній та світовій культурі, підсумовується понад півтора столітній досвід вивчення всіх аспектів шевченкіани в українському та зарубіжному шевченкознавстві. Об'єктом опрацювання в енциклопедії є вся літературна, мистецька й епістолярна спадщина Тараса Шевченка, дотичні до його особи документи та мемуари, атрибути вшанування пам'яті геніального поета.

Видання поділене на тематичні розділи, кожен із яких включає низку довідкових статей різного обсягу: поетика Шевченка; біографія; історія і Шевченко; місця перебування; згадувані Шевченком історичні, міфологічні, біблійні, агіографічні персонажі; Шевченко і національна література – українська, російська, слов'янська, світова література; Шевченко і мистецтво (скульптура, музика, театр, кіно); шевченкознавство; вшанування пам'яті тощо.

Автори й укладачі «Шевченківської енциклопедії» проаналізували багаторічний розвиток шевченкознавства й відтворили сучасний його стан, подали відомості про переважну більшість причетних до постаті Шевченка осіб, дали орієнтир широким колам шанувальників геніального поета для заглиблення у його творчість і світогляд. Власне, про це докладно йшлося у виступах директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ, академіка

Микола Жулинський

Миколи Жулинського; завідувача відділу шевченкознавства Інституту літератури, керівника презентованого проекту Валерії Смілянської, яка зазначила, що не лише редакційну підготовку, а навіть виготовлення оригінал-макету книжок здійснювали працівники її відділу; поета, Героя України Івана Драча; голови Українського фонду культури, Героя України, поета-академіка НАНУ Бориса Олійника, який порушив питання про видання «Шевченківської енциклопедії» більшим накладом, ніж перші два томи, що вийшли тиражем по п'ять тисяч примірників кожний.

Творці «Шевченківської енциклопедії» спромоглися всебічно представити геніальну постать Тараса Шевченка – поета і художника, висвітлити його визначальну роль у суспільному житті українського народу

У виступі почесного президента університету «Кієво-Могилянська академія», відомого літературознавця, Героя України В'ячеслава Брюховецького пролунала сокровенна фраза, що могутній голос Шевченка навіки врятував українську націю. Президент Української асоціації видавців Олександр Афонін відзначив нове видання «Шевченківської енциклопедії» як знакову подію для всієї України, а представниця української громади з Санкт-Петербурга Тетяна Лебединська розповіла про ініціативи української діаспори у місті на Неві з вшанування пам'яті Великого Кобзаря.

Церемонію ж презентації перших двох томів «Шевченківської енциклопедії» після вільного слова Генерального директора НПБУ Тамари Вилегжаниної відкрив перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан. Він звернувся до численних учасників та організаторів презентації з привітанням від міністра культури України Леоніда Новохатка. «Напередодні 200-літнього ювілею Великого Кобзаря – всесвітньо відомого українського поета, письменника, художника, громадського діяча Тараса Григоровича Шевченка – видання енциклопедії є надзвичайно актуальним, вагомим, масштабним проектом», – йдеться у зверненні міністра культури. Тимофій Кохан також висловив щире вдячність усім, хто долучився до реалізації цієї

культурно-мистецької акції, та побажав учасникам нових творчих здобутків у їхній подвижницькій праці.

Голова редакційної ради «Шевченківської енциклопедії», академік Микола Жулинський зупинився на проблемах і труднощах, що виникали й виникають під час роботи над енциклопедією. Загалом, представлений проект передбачає випуск шести томів енциклопедії, що міститимуть понад 6500 статей про життя, творчість, особистість Тараса Шевченка. За словами директора Інституту літератури, під час підготовки видавничої серії вони активно співпрацювали з Національним музеєм Тараса Шевченка та з багатьма іншими академічними інституціями не лише України, а й Європи, Російської Федерації, США й Канади. Перші видання вийшли невеликим для України накладом по п'ять тисяч примірників кожне. Наразі практично завершена підготовка до друку ще двох томів – третього та четвертого.

На досягнутому співробітники Інституту літератури не зупиняться. За словами М. Жулинського, на сьогодні майже повністю розроблений та наповнюється сайт електронної версії енциклопедії – <http://www.shevchycl.kiev.ua>. Найбільші ж проблеми під час роботи над виданням були пов'язані із тривалістю проекту. Починали його реалізовувати одні шевченкознавці, а завершують сьогодні інші. На жаль, багатьох авторитетних літературознавців, які працювали над енциклопедією, вже немає серед живих, зокрема Василя Шубравського, Василя Бородіна,

ювілейного для Шевченка, року. За словами Миколи Жулинського, науковці Інституту літератури паралельно з енциклопедією завершують роботу над повним академічним 12-томним зібранням творів Тараса Шевченка.

Проте, як наголосив М. Жулинський, науковців насамперед тривожить доля рукописів Кобзаря, власне, як і рукописів інших класиків української літератури. На сьогодні в Інституті літератури зберігається майже вся рукописна спадщина Шевченка – унікальний фонд рукописних творів. А загалом, в Інституті літератури зберігається понад сто тисяч одиниць рукописів, які, на жаль, до сьогоднішнього дня не мають належних умов для якісного зберігання, хоча питання про створення сучасного архівосховища порушується на урядовому рівні ще з 1991 року. Нині для зберігання рукописів Інститут літератури орендує приміщення в архіві громадських організацій, але звіти літературознавцям запропонували забиратися, оскільки там вже не вистачає місця й господарям архіву.

Дев'ять засідань Шевченківських студій у Національній парламентській бібліотеці України завершилося концертно-музичною частиною, присвяченою 200-річчю від дня народження видатного українського оперного співака, композитора, драматичного актора і драматурга, сподвижника Тараса Шевченка – Семена Степановича Гулака-Артемівського (16.02.1813). Семен Гулак-Артемівський був автором першої української опери «Запорожець за Дунаєм», вокально-хореографічного дивертисменту «Українське весілля», музики до водевілю «Ніч на Івана Купала», солоспівів «Стоїть явір над водою», «Спать мені не хочеться». Як драматичний актор він виступав у п'єсах Івана Котляревського.

Українську народну пісню «Стоїть явір над водою» на музику С. Гулака-Артемівського виконав соліст Національної опери України, лауреат міжнародних та всеукраїнських конкурсів Олександр Чувпило, а українська народна пісня «Спать мені не хочеться» також на музику Семена Гулака-Артемівського прозвучала у виконанні солістки Національної опери України, лауреата міжнародних і всеукраїнських конкурсів Людмили Циган. Концертмейстер Ірина Паламаренко.

Презентація видання «Шевченківська енциклопедія» (1, 2 т.) у Національній парламентській бібліотеці України напередодні 199-ї річниці від дня народження Великого Кобзаря стала гарним записом у підготовці української громади до святкування 200-річного ювілею Тараса Шевченка.

**Олександр БАКУМЕНКО,
Київ**

з 18 до 24 березня 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

- 19 – Й. Штраус «Віденський вальс»
 20 – П. Чайковський «Юліанта»
 21 – С. Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта»
 22 – Дж. Верді «Бал-маскарад»
 23 – Дж. Пуччіні «Мадам Баттерфлай» (Чіо-Чіо-сан)
 24 – «Майстер і Маргарита»
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)

- 19 – І. Котляревський, М. Лисенко, О. Скрипка
 «Наталка Полтавка»
 20 – Е.-Е. Шмітт «Маленькі подружні злочини»
 21 – Н. Казандакіс «Грек Зорба»
 22 – Я. Гашек «Швейк»
 23 – В. Шекспір «Буря»
 24 – І. Афанасьєв «Урус-Шайтан»

Камерна сцена імені Сергія Данченка

- 20 – Morituri te salutant (за В. Стефаніком) прем'єра
 22 – З. Хшановський, Л. Кадирова «Марія»
 (Коли розлучаються двох...)
 24 – «Момент кохання» (за В. Винниченком)
 Вартість квитків: 20–250 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)

- 23 – А. Чехов «Вишневі сад»
 24 (12.00) – Р. Куні «Занадто щасливий батько»
 24 (12.00) – Ф. Достоевський «Дядечків сон»

Нова сцена

- 23 (12.00) – О. Мардань «Жінки. Фрагмент.
 Скандал без антракту» прем'єра
 23 (18.00) – А. Ніколаї «Прощальне танго»
 24 (18.00) – Н. Птушкіна «Пізанська вежа»

Сцена «Під дахом»

- 21 (20.00) – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
 23 – І. Бауршима «JULIA@ROMEO.com»
 («Norway. Today»)

- 24 – Ф. Заїмоглу, Г. Зенкель «Чорні діви»

Початок вистав о 20.00

Вартість квитків: 10–200 грн.

У приміщенні театру

Вистави Театральної компанії «Бенюк і Хостікоєв»

- 19 – Дж. Скарначчі, Р. Тарабузі
 «Сеньйор з вищого світу»

- 20 – Дж. Стейнбек «Про мишей і людей»

Вартість квитків: 90–500 грн.

- 21, 22 – «Старший син»

(вистава за участі російських акторів)

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

Основна сцена

- 18 – М. Фрейн «Глядачі на виставу не допускаються!»
 19 – Е. Ростан «Сірано де Бержерак»
 20 – А. Міллер «Дон Жуан, або Уроки спокушання»
 21 – В. Войнович «Граємо Чонкіна»
 22 – О. Мардань «Черга»
 23 – Р. Баер «Чотири причини вийти заміж»
 24 – Д. Таборі «Майн кампф, або Шкарпетки у кавнику»

Мала сцена

- 23 (15.00) – А. Чехов «Три сестри»
 24 (15.00) – Ф. Достоевський, О. Володін
 «Голубчики мої!..»

Вартість квитків: 40–120 грн.

Вільна сцена

www.vilnascena.kiev.ua

Вул. О. Гончара, 71, тел. 486-80-40

- 22 (20.00) – Я. Пулинович «Наталчина мрія» прем'єра
 23 (19.00) – «Там бути тут» (за Д. Хармсом)
 24 (19.00) – О. Єрнев «Вечір з гарненькою та самотньою» прем'єра
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30

- 20 – Ф. Легар «Весела вдова»
 21 – «Танго життя»
 22 – Ф. Лоу «Моя чарівна леді»
 23 – Welcome to Ukraine, або Подорож у кохання
 24 (12.00) – В. Домшинський «Білосніжка та семеро гномів»
 24 (19.00) – О. Рябов «Сорочинський ярмарок»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

У приміщенні театру

- 19 – Він – моя сестра

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)

- 21, 22 – Л. Піранделло «La Bestia e la Virtù»
 (Звір і Доброчесність) прем'єра
 23 – «Московіада» (за Ю. Андруховичем)
 24 – П. Гладилін «Афінські вечори»

Камерна сцена

- 19 – Яр. Стельмах «Синій автомобіль»
 20 – К. Малініна (за Г. Маркесом)
 «Очі блакитного собаки»
 24 (14.00) – Ф. Шмітт, Г. Штаудахер «КомА» прем'єра
 Вартість квитків: 30–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16

- 20 (13.00) – Літературно-музична композиція
 «Лісова пісня»
 21 (13.00) – Б. Павловський «Білосніжка та семеро гномів»
 22 (13.00) – С. Баневич «Дванадцять місяців»
 23 (12.00) – С. Прокоф'єв «Петрик і вовк».
 К. Сен-Санс «Карнавал тварин»
 23 (19.00) – Київ Модерн-Балет: «Болеро», «Дош»
 24 (12.00, 15.00) – О. Білаш «Пригоди Буратіно»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19

- 20 (12.00) – Е. Портер «Поліанна»
 20 (19.00) – І. Тургенєв «Місяць у селі»
 21 (12.00) – І. Стрельнікова, І. Стежка
 «Вождь червоношкірих»
 21 (19.00) – В. Шекспір «Ромео і Джульєтта»
 22, 23 (12.00) – Г.-Х. Андерсен «Снігова королева»
 22, 23 (19.00) – В. Шекспір «Сон літньої ночі»
 24 (12.00) – С. Маршак «Кіцин дім»
 24 (19.00) – А. Чехов «Вишневі сад»
Мала сцена
 23 (11.00) – С. Белов, С. Куваєв
 «Не хочу бути собакою»
 24 (16.00) – А. Курейчик «Людина та Вічність»
 Вартість квитків: 35–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akadempuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08

- 23 (11.00) – В. Швембергер «Марійка і Ведмідь»
 23 (13.00) – Г. Владичина «Слоненя»
 23 (15.00) – М. Астрахан, Є. Жуковська
 «Нові пригоди Піфа» прем'єра
 23 (17.00) – Ю. Сікало (за Ш. Перро) «Кіт у чоботях»
 24 (11.00) – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
 24 (13.00) – Ю. Єлісєєв «Сембо»
 24 (15.00) – Є. Шварц «Попелюшка»

- 24 (17.00) – Є. Огородній (за Д. Баррі) «Пітер Пен»
 Вартість квитків: 40 грн.

Вистави для дорослих

- 22 – І. Шток «Божественна комедія»

Початок вистав о 19.00

Вартість квитків 50 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Миропільська, 1, тел. 513-15-00

- 23 – С. Маршак «Кіцин дім»
 24 – Г. Усач «Білосніжка» прем'єра
 Початок вистав об 11.00 та 13.00
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22

- 19 – «У Києві на Подолі, або «Где ві сохніте бельйо?»
 20, 21 – Ж. Ануї «Генерали у спідницях»
 22 – «Любити, палати і бути таким, як раніше...»
 (за П. Беранже)
 23, 24 – В. Мережко «Кавказька рулетка»
 Вартість квитків: 40–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89

Театральна вітальня

- 21 – О. Петров «Ніч для двох»
 22 – Фантазія-шансон «Люксембурзький сад»
 23 – А. Крим «Лист Богу» прем'єра
 24 – А. Крим «Льовушка»
 Вартість квитків: 50–70 грн.

У приміщенні Малої зали Палацу
Мистецтв «Україна»

- 19 – О. Вампілов «Минулого літа в Чулимську»
 прем'єра

- 20 – А. Крим «Звідки беруться діти?»

- 21 – М. Камолетті «La bonne Anna, або Як зберегти сім'ю»

Вартість квитків: 70–90 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83

- 22 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 23 – К. Гоцці «Король-Олень»
 Вартість квитків: 60 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50

- 21, 22 (19.00) – К. Гольдоні «Слуга двох панів»
 24 (18.00) – Н.-М. Штокманн «Корабель не прийде»

У приміщенні Культурно-освітнього центру
«Майстер-клас»

- Вул. Лаврська 16а
 23 (18.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ТЕАТРАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА ІМЕНІ ЛЕСЯ КУРБАСА

www.kurbas.org.ua

Вул. Володимирська, 23в, тел. 279-50-69

- 18 – М. Куліш «Мина Мазайло» (дипломна робота
 4-го курсу режисерів телебачення КНУ театру,
 кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого)
 21 (16.00) – Презентація першого інформаційного
 збірника сучасної української драматургії
 «Авансцена»
 22 (16.00) – Творчий вечір Раїси Недашківської
 «Пам'яттю серця...»
 23, 24 – М. Дурненков «Найлегший спосіб кинути
 курити» прем'єра
 (вистава театру «Відкритий погляд»)

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

www.nut.kiev.ua

Вул. Михайлівська, 24ж, тел. 279-32-78

- 23 – В. Кіно «Сім чудес малої Піаф»
 24 – В. Шекспір «Шекспірада»
 Вартість квитків: 70–80 грн.
Театр «Божья коровка»
 23 – Н. Осипова «Чудо-дерево»

- 24 – С. Тейлор «Подорож на чарівний острів»
 Початок вистав о 12.00
 Вартість квитків: 40–60 грн.

КИЇВСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

Вул. Олеся Гончара, 79, тел. 486-40-22

- 19 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег «Чоловічий рід, одна, або Не вір очам своїм»
 20 – О. Ісаєва «Абрикосовий рай»
 21 – М. Камолетті «Метелики, що токують»
 22 – В. Апостоловський «Чоловік у відрядженні... або Роги на щастя»
 23 – Ж. Марсан «Успіх? Скандал? Триумф!!!»
 24 – Н. Птушкіна «Одружіться зі мною»

КЛАСИЧНИЙ ХУДОЖНІЙ АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ТЕАТР

www.teatrkhate.kiev.ua

тел. 247-48-10

У приміщенні Будинку актора

- 2 – С. Кисельов, А. Рушковський «Єврейський
 годинник»
 17 – Театральна програма «Народження легенди»
 20 – А. Чехов «Чайка»
 24 – Леся Українка «Йоганна, жінка Хусова»
 Вартість квитків: 50–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «ЗОЛОТІ ВОРОТА»

www.zoloti-vorota.kiev.ua

У приміщенні Академічного театру ляльок

Вул. М. Грушевського, 1-а

- 23 – Х. Ботєв «Бомж-ілюзіон»

Вартість квитків: 60 грн.

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

- 18 – Концерт циклу «Педагог і його учні». Н. а. О. Кудряш-
 шов (флейта), М. Мимрик (саксофон)
 20 – Звітний концерт Київської середньої спеціалізова-
 ної музичної школи-інтернату ім. М. Лисенка
 21 – Національний заслужений академічний сим-
 фонічний оркестр України, А. Гонюков (бас)
 22 – Абонемент № 10. «Симфонічний вимір».
 Академічний симфонічний оркестр НФУ
 23 – Ансамбль народних інструментів «Рідні наспіви»,
 н. а. Т. Штонда (бас)
 24 – З. а. А. Кащенко (ф-но)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»

www.palace-ukraina.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 103, тел. 247-23-16

- 19 – Кейко Мацуї (Keiko Matsui)
 20 – Алессандро Сафіна (Alessandro Safina)
 21 – Національний академічний оркестр народних ін-
 струментів України, Василь Попадюк (скрипка)
 24, 26 – Григорій Лепс
Мала сцена
 Театральний центр В. РОМ
 19–21 – вистави Київського академічного
 театру на Подолі
 22 – Театр танцю Black O'Range
 23 – А. де Сент-Екзюпері «Повернення»
 (Маленький Принц).
 Перший український театр для дітей та юнацтва
 (м. Львів)
 24 – Д. Дідро «Сповідь черниці». Перший жіночий театр

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

Програма «Від серця до серця»

Примітка.

У репертуарі можливі зміни
Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

За віршем Кобзаря

Поезія Тараса Шевченка «У тієї Катерини хата на помості» лягла в основу нового фільму Михайла Ілленка.

Вірш Т. Г. Шевченка «У тієї Катерини хата на помості» – один з найкоротших у доробку поета, «червоною стрічкою» проходить крізь 400 років та чотирнадцять фрагментів української історії, відображених у кінематографічному полотні, для створення якого залучені найкращі українські творчі сили та найсучасніші кінотехнології. Виробництво фільму здійснює компанія «Ілленко Фільм» за фінансової підтримки Державного агентства України з питань кіно та за сприяння Благодійного фонду «Велика родина». За словами голови Держкіно Катерини Копилової, на вшанування пам'яті

Михайло Ілленко

великого співвітчизника державою підтримано створення стрічки, в якій Михайло Ілленко у символічній толоці поєднує шевченківським словом

сьогодення та минуле, долі України та її народу.

Режисер-постановник, сценарист, генеральний продюсер стрічки – Михайло Ілленко, у ролях Іванна Ілленко, Дмитро Рибалевський, Дмитро Лінартович, Богдан Бенюк та інші.

Ключовим символом картини є Толока, яку влаштовували для термінових робіт, що потребували значної кількості осіб, як-от будівництва хати. Вона є прикладом консолідації українців задля доброї мети.

На першій знімальній сесії фільму ми побачили справжній перегук часів. Серед зафільмованих у селі Ходосівка та в Національному

музеї народної архітектури та побуту України в Пирогово – історичний фрагмент 1578 року, епізоди за участю І. В. Сталіна, сцени, пов'язані з Голодомором та парадоксальне сьогодення – фінальна сцена фільму. У ній, разом із головними героями фільму, задіяли 60 костюмованих акторів. Зняли сцену і в хаті, що колись належала родині Т. Г. Шевченка, а сьогодні є експонатом музею в Пирогово.

Мотиви в поезії «У тієї Катерини хата на помості» відомі – покарання зрадливої дівчини та визволення козака з неволі. «Маленький вірш відтворює настільки драматичний момент, що це мене підштовхнуло до повнометражного сценарію, – сказав Михайло Ілленко. – Ми дослівно екранізуємо Шевченка, додаючи свою передмову на зразок кінематографічної обкладинки, яку робитимемо сучасною та цікавою.

В історії, змальованій у вірші, йдеться про взаємини, які нині дивують, та якби не вони, такі безкомпромісні, то, можливо, і випробування, що випадали на долю України, стали б фатальними. Були жорстокі часи та героїчні характери, про які розповімо».

Не пропустіть прокат фільму, присвячений 200-річчю Т. Г. Шевченка! Він запланований на березень 2014 року.

Зйомки фінальної сцени

У кадри – скарби трипільців

Відвідувачі столичного Будинку кіно мали змогу побувати на пізнавальному кіновечорі, присвяченому 120-річчю відкриття Трипільської культури.

Зустріч із шанувальниками десятої музи під назвою «Вікентій Всеволодович Хвойка – першовідкривач Трипільської цивілізації» провела член Національної спілки народних майстрів України Людмила Смолякова, реконструкції трипільської кераміки якої ми побачили ще при вході до зали.

Продемонстровані фільми повели присутніх в історію

Трипільської культури – найвищого культурного вияву Європи IV–III тис. до н. е. Ми ознайомилися з її унікальними пам'ятками – скульптурою, керамікою, житлом тих часів; коментарями фахівців та розповідями про життя Вікентія Хвойки. Для декого стало новиною те, що величезні поселення трипільців розташовувалися концентричними колами, а житло нагадувало українську сільську хату минулого століття. Дивувало також те, що пращури спаливали житла, коли їх покидали, проводячи ритуал очищення.

Нашим сучасникам, перевдягненим у трипільців, вдалося створили переконливі образи стародавніх керамістів.

Режисер фільму «Трипільська культура» Володимир Кірсанов сказав: «Я мало знав про цю культуру, та коли отримав сценарій, з'явилася бажання зробити фільм. Разом зі знімальною групою об'їхали історичні місця і показали все, що побачили».

Шанувальники рукотворних див знайшли корисною стрічку режисера Івана

Канівця, – по суті, майстер-клас, де творить Людмила Смолякова. Трохи засмутила розповідь режисера про те, що цей міні-фільм – лише один із епізодів задуманої великої картини про Трипілья, робота над яким була припинена через брак фінансування. Будемо сподіватися, що 120-річчя віднайдення Трипільської культури відкриє перед режисерами нові можливості донести до нас вітчизняну історію.

Сторінку підготувала
Світлана СОКОЛОВА

На виставці

Реконструкції трипільської кераміки

НОВИНИ

КІНОВЕСНА

Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» представляє низку гідних уваги подій. Так, у Києві, Одесі, Дніпропетровську та Харкові вже дивляться стрічку Мартіна Лунда «Майже чоловік». Від 21 березня – старт прокату в Донецьку, а з 28 березня фільм зможуть переглянути кіномани зі Львова. На допрем'єрному показі стрічку представив виконавець головної ролі, норвезький актор Генрік Рафаелсен, який отримав за цю роботу приз за найкращу чоловічу роль на МКФ у Карлових Варах.

Чудова комедія, приправлена витонченою операторською роботою та оригінальним саундтреком, підкорила глядачів 42-го МКФ «Молодість», ставши темою гарячих обговорень.

35-річний герой звик розважатися з колишніми однокласниками, ніби їм досі по 20 років. Але, коли його дівчина вагітніє, чоловік мусить знайти серйозну роботу, зав'язати з тусовками і почати поводитися, як личить майбутньому батькові – по-дорослому.

Інфантилізм дорослого не залишив байдужими багатьох українських глядачів. Поряд із тим, дехто вважає, що їхнім співвітчизникам того ж віку, що й герой фільму, такий інфантилізм, здебільшого, не загрожує, бо їм доводиться рано вирішувати проблеми становлення, борючись із життєвими обставинами. Водночас було цікаво дізнатися, що хвилює ровесників з іншої країни.

А 14 березня у Києві, Львові, Одесі та Харкові розпочинається IRISHFEST: Нове кіно Ірландії. Представлено 7 родзинок фестивального сезону та ірландський погляд на музику, кіно і фотографію.

В основі стрічки Good Vibrations від режисерського тандему Лізи Баррос Д'Са та Глена Лейберна – реальна історія Террі Хуллі. У неспокійні 70-ті роки він відкриває в Белфасті музичну крамничку і стає хрещеним батьком ірландського панку. Фільм розпочав минулорічний МКФ у Карлових Варах та став володарем премії IFTA (Irish Film and Television Awards).

Ще одна жінка в режисерській палітрі фестивалю – Кірстен Шерідан, дочка одного з найвідоміших ірландських режисерів Шерідана, зі стрічкою «Ляльковий дім» про групу підлітків, які однієї ночі вдираються у заможний будинок.

Історію знову-таки переломної ночі розповість Ленні Абрахамсон у фільмі «Що зробив Річард». Красунчик-атлет та лідер мажорної тусовки Річард вважає, що світ навколо належить йому, поки ілюзії не розбиваються вдружки.

«Дні "Стелли"» Тадеуша О'Саллівана – історія любові священика до кінематографа.

Родзинка програми – документальна стрічка «Обід на хмарочосі» Шона О'Куалена – розповідь про створення легендарної однойменної фотографії, зробленої на 69-му поверсі відомого хмарочоса GE Building.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Буркун-зілля (бурковина) – лісова та лугова трава. Використовується в народній медицині як засіб проти кашлю, лихоманки, безсоння. В традиційній культурі символізує вірність.

Бурлака – (в українській культурі) 1) людина без постійної роботи, місця проживання; 2) заробітчанин, кріпакуткіч; 3) самотній, неодружений чоловік. «Нам гірше, як бурлаці: куди пхнуть, туди й поточишся» (приказка).

Бурса – чоловіча духовна школа в Україні XVIII–XIX століть. Бурсак – вихованець такої школи.

Бурт (бурта) – велика купа картоплі, буряків, зерна тощо. В таких купах, накритих та утеплених, картоплю та буряки зберігали і взимку.

Бурштин – янтар. Вироби з цього каміння здавна використовуються у жіночих прикрасах.

ВІД ДІДІВ-ПРАДІВІВ

«Масляна, Масляна, яка ж ти мала, сім неділь посту, а тебе – одна». Це чи не найдовше та найсмачніше свято.

В Україні останній тиждень перед Великим постом називають Масляна, Сиропустний тиждень, Пущення, Загальниця, Колодій. Вареники і млинці з сиром та ще й у сметані – основна святкова страва на Масляну. А ще завжди ці дні проводили гамірно та весело: гостини, народні гуляння – святкували від душі. Далі – піст та пора весняної кропінки праці. Маю надію, що наша подальша розповідь допоможе вам і Масляну провести весело, і вчасно подбати про майбутній урожай. Адже «як немає хліба, то і празник не до діла».

15 березня – Федот-вітронос. «Припас Федот селянину турбот: вітри, заметілі звідусіль налетіли, то дах зірвали, то дровитню розметали». Якщо цього дня вітряно – трави ще довго не буде. «По сінях і так, і саяк, а в хату ніяк» – це народна дитяча загадка про вітер. За давніми легендами вітри – чотири істоти, які дмуть із чотирьох сторін світу. З тих часів і кажуть: «Іди собі на чотири вітри». «Піти за вітром» чи «на вітер підняти» означає

пропасти. «Шукай вітра в полі» – даремні пошуки чогось чи когось. «Жене, як дідько вітри» – летить, як навіжений. Здавна люди у вітри вбачали темну, демонічну силу, яка може забрати з собою і стріху з хати, і копиці в полі, а часом і людину. Тому великого вітру боялися. В народно-пісенній поезії вітер часом виступає як сила, яка протистоїть щастю та хорошій долі в житті людини: «Бідному все вітер в очі». «Коли б вітри не віяли, а громи не били, коли б, любку, не вороги, ми би ся любили». Водночас вітер – посланець зі звісткою до коханого чи коханої: «Повій, вітре, на Україну, де покинув я дівчину». У давнину було свято вітру, яке припадало на 28 липня. Тоді намагалися не працювати в полі біля сіна, «бо вітер рознесе». Якщо ви добре орієнтуєтесь у сторонах світу – ці народні прикмети для вас: якщо вітер дме зі сходу – на добру погоду; західний вітер – на вологу; якщо повіяв гарячий вітер – чекайте дощу. Отже, цього дня, на Федота-вітроноса, вітру годиться гуляти, а нам – далі читати. У цій справі ніякі вітри не стануть на заваді.

Саме сьогодні за традицією, на Масляному тижні зяті провідують своїх тещ: пригощають, частують, дякують, вихваляють, п'ють лише за їхнє здоров'я, потім на возі з почестями та урочисто катають по селу. Отож, дорогі зяті, вам сьогодні доріжка стелиться саме до тещі.

16 березня – селяни намагалися цього дня пообходити поля. Переходили їх хрест-навхрест. Цим захищали від усіх бід: неврожаю, посухи, вітрів, zalivних дощів, блискавок та завидючого людського ока.

17 березня – «Герасим Грачиний граків пригнав, вони заселяють ліс». Ще цих птахів називають гайворонами. В народному календарі цей день вважається святом граків. Ось деякі із, так би мовити, «грачиних» прикмет: якщо ці птахи в'ють гнізда гамірно та весело – весна буде рання; граки пасуться на траві – невдовзі задощить; побачив грака – весну зустрічай.

Масляна. Гарячі млинці, вареники, веселощі, гамір, опудало Зими, яке так і тріскотить, палаючи. Все це чекає на нас, якщо вийдемо на вулицю та підемо

на свято проводів Зими – Масляну. Хоча колись Масляна вважалася суто жіночим святом, сьогодні тут празникують усі. Чоловіки смакують квас, вишнівку та слив'янку – міцні напої не для цього свята. Жінки, яким годилося весь минулий тиждень веселитися в шинку, продовжують цю справу. Дівчата знову ворожать – кидають до порога кісточку з холодцю: чия кісточка долетіла – та буде здорова впродовж всього наступного року. А коли перелетіла кісточка – та неодмінно вийде заміж. А хлопцям чіпляють так звану «жіночу кару» – колодку. Заміжні жінки веселим гуртом ходять по хатах, де є нежонаті хлопці (часом колодку чіпляли і дівчатам), та чіпляють їм палицю до ноги. Це кара за те, що не знайшли собі пару. Остання неділя перед Великим постом – час просити «прощення» за всі образи. Просять у близьких, рідних та сусідів: «Простіть мені», – промовляють, низько вклоняючись. «Бог простить», – так годиться відповідати. Просять тричі. Цим Масляні гуляння завершуються і починається Великий піст.

18 березня – Початок Великого посту. А ще – Конон-городник. «Конон усім конюхам конюх». Цього дня святкували власники коней: йшли до шинку, пили горілку за Святого Конона, щоб коні брикали. Там часом розповідали такі легенди: у Конона коні були найкращі, такі, що самого Святого Ілля у вогняній колісниці по небесному мосту возили. Коли чули грім, то казали: «Чуєш, то Святий Ілля по небесному мосту їде, а кінями править сам Святий Конон». Впиватися не годилось, бо «хто нап'ється, того коні понесуть». На

Кононів день намагалися задобрити домовика. За повір'ям, домовики часто оселялися біля свійських тварин, а особливо коней – гладили їх, заплітали їм гриви. А бувало, що домовик незлюбить тварину. Відтак чекай біди – домовик починав збиткувати з неї: то залоскоче, то заїздить. Тоді господар вішав на бантину застрілену сороку. То домовик полишить коня, а буде «гратися з сорокою». Дехто навмисне у стайні біля коней тримав цапа – «щоб їздив домовик на ньому, а не на коні».

19 березня – обходили криницю, щоб та «гіркими стоками не наповнювалася та вода була добра й солодка».

20 березня – День-крапельник. Лагодили дахи та печі.

21 березня – весняне рівнодення. Вівсьянка-пташка щодуху співає, аж гукає: «Покинь сани, візьми віз, викинь шубу, з печі злізь!»

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

15 березня – Богдан, Федот, Арсеній, Сава.

16 березня – Зинов.

17 березня – В'ячеслав, Герасим, Данило, Василь, Юлія.

18 березня – Костянтин, Адріан, Іраїда, Конон.

19 березня – Аркадій, Феофіл, Феодора.

20 березня – Капітон, Василій, Єфрем, Павло.

21 березня – Лазар, Афанасій.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!

Наші видання виходять регулярно і запланованими тиражами

У продажі журнали «Театрально-концертний Київ» (лютий) «Українська культура» № 1-2, «Пам'ятки України» № 2, «Музика» № 6 і «Український театр» № 6.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

квартал – 42,21 грн; півріччя – 82,77 грн; рік – 164,34 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Газета «Культура і життя»

№ 11 (4531), 15 березня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор Олеся БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс у Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олеся Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Ольга Дарибогова – начальник управління міжнародного співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Нікіфоренко – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Олена Чердніченко – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю відділу забезпечення роботи міністра; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з

Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Наталя Потушняк – головний редактор журналу «Театрально-концертний Київ»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного
Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.
Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна